

NACIONALNA POLITIKA ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA, 2011.-2015., ANALIZA PROVEDBE MJERA U 2013.

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, kao neovisno tijelo nadležno za suzbijanje diskriminacije u području ravnopravnosti spolova (sukladno čl.19.st.1. Zakona o ravnopravnosti spolova¹) prati provođenje Zakona i drugih propisa koji se tiču ravnopravnosti spolova (čl.22.st.1. Zakona).

Nacionalna politika za ravnopravnost spolova, za razdoblje od 2011. do 2015. godine² (Nacionalna politika) osnovni je strateški dokument Republike Hrvatske koji se donosi s ciljem uklanjanja diskriminacije žena i uspostavljanja stvarne ravnopravnosti spolova provedbom politike jednakih mogućnosti za razdoblje od 2011. do 2015. godine.

Radi osiguranja provedbe Nacionalne politike, Akcijski plan djelovanja sadrži ključne aktivnosti i mjere prema prioritarnim tematskim područjima djelovanja. Te mjere su sadržane u četvrtom dijelu Nacionalne politike pod nazivom „Strateški okvir za provedbu politike ravnopravnosti spolova i akcijski plan djelovanja“.

U skladu sa svojim ovlastima, Pravobraniteljica je od nositelja svih mjera čiji **rok provedbe je bio tijekom 2013. ili kontinuirano**, zatražila podatke o njihovim aktivnostima poduzetim u cilju provedbe tih mjera. Podaci su također zatraženi i od županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova³ jer su i ona određena kao nositelji pojedinih mjera.

Pritom su podaci zatraženi od onih nositelja koji su individualno navedeni kao institucije, ali ne i od nositelja koji nisu individualno određeni (kao npr. nadležna tijela državne uprave, organizacije civilnog društva, znanstvene institucije, zdravstveni radnici, stručna društva, zdravstvene ustanove, jedinice lokalne i područna (regionalne) samouprave, osnovne i srednje škole, državna tijela, poduzeća, državni i lokalni športski savezi, športski klubovi i sl.)

Zatražene podatke su dostavili svi nositelji/ice⁴ te je na temelju tih podataka sačinjena ova analiza.

¹ NN 82/08.

² Nacionalnu politiku za ravnopravnost spolova, za razdoblje od 2011. do 2015. godine donio je Hrvatski sabor na sjednici održanoj dana 15.07.2011. te je objavljena u Narodnim novinama broj 88/11 od 27.07.2011.

³ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije navodi kako je svoju posljednju sjednicu u tadašnjem sazivu održalo 22.11.2012. te je 18.04.2013. došlo do raspuštanja predstavničkog tijela nakon čega se Povjerenstvo više nije sastajalo. Obzirom na navedeno, imenovanje Povjerenstva u novom sazivu je (do kraja izvještajnog razdoblja) bilo u tijeku. Slična situacija postoji i vezano uz Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Splitsko-dalmatinske županije koje do kraja izvještajnog razdoblja također nije bilo imenovano. Međutim, i pojedina druga Povjerenstva koja su tijekom 2013. bila imenovana, također nisu poduzimala gotovo nikakve mjere u cilju provedbe Nacionalne politike za ravnopravnost spolova kao što su Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske i Požeško-slavonske županije.

⁴ Svi nositelji se u tekstu označavaju kraticama i to: Ured za ravnopravnost spolova Vlade RH=URS, Ured za ljudska prava Vlade RH=ULJP, Ministarstvo pravosuđa=MINP, Hrvatska odvjetnička komora=HOK, Pravosudna akademija=PA, Ministarstvo unutarnjih poslova=MUP, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta=MZOS, Ministarstvo zdravlja=MZ, Ministarstvo poljoprivrede=MP, Ministarstvo socijalne politike i mladih=MSPM, Hrvatski zavod za zapošljavanje=HZZ, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje=HZZO, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova=MVEP, Hrvatski zavod za javno zdravstvo=HZJZ, Hrvatska obrtnička komora=HOBK, Državni zavod za statistiku=DZS, Agencija za odgoj i

Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske dostavio je zatražene podatke te je pritom obavijestio Pravobraniteljicu kako je on, kao stručna služba Vlade Republike Hrvatske za obavljanje poslova u vezi s ostvarivanjem ravnopravnosti spolova, temeljem čl.18.st.2. alineja 4. Zakona o ravnopravnosti spolova, zadužen za izradu i nadzor provedbe Nacionalne politike za ravnopravnost spolova te da Ured ima obvezu izvještavanja Vlade Republike Hrvatske o njezinoj provedbi. Ured napominje kako je integralni dio *Izvještaja o provedbi Nacionalne politike za ravnopravnost spolova 2011.-2015., za razdoblje od 2011.-2013.* dostavljen Vladi RH.

Područje 1. PROMICANJE LJUDSKIH PRAVA ŽENA I RODNE RAVNOPRAVNOSTI

Cilj 1.1. Podići razinu znanja i svijesti o anti-diskriminacijskom zakonodavstvu, rodnoj ravnopravnosti i ljudskim pravima žena.

Mjera 1.1.1. „Provodit će se kampanje i druge aktivnosti s ciljem upoznavanja javnosti sa Zakonom o ravnopravnosti spolova i drugim anti-diskriminacijskim zakonima, te mehanizmima zaštite od rodne diskriminacije.“

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015.

Nositelji: URS, nadležna TDU sukladno zakonski propisanom djelokrugu rada, povjerenstva za RS, u suradnji s OCD.

Mjera se provodi.

Ured za ravnopravnost spolova navodi kako je tijekom 2013. tiskao i distribuirao određeni broj primjeraka Zakona o ravnopravnosti spolova (na hrvatskom i engleskom jeziku) kao i Nacionalne politike za ravnopravnost spolova, za razdoblje od 2011.-2015. Gotovo sva **povjerenstva za RS** su navela kako su, u većoj ili manjoj mjeri, organizirala i/ili sudjelovala na određenim aktivnostima (okruglim stolovima, sastancima, tribinama, kampanjama i sl.) čija tematika se odnosila na ravnopravnost spolova. Pojedina povjerenstva su navode i emitiranje emisija sa tematikom ravnopravnosti spolova na lokalnim TV i radio postajama⁵.

Mjera 1.1.3. „Provodit će se edukacija sudstva, državnog odvjetništva te odvjetnika i odvjetnica o primjeni anti-diskriminacijskog zakonodavstva.“

obrazovanje=AOO, Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih=ASO, Ministarstvo rada i mirovinskog sustava=MRMS, Ministarstvo poduzetništva i obrta=MPO, Hrvatski olimpijski odbor=HOO, Hrvatski paraolimpijski odbor=HPO, Ured za udruge=UU, Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva=NZRCDD, Državni inspektorat=DI, Ministarstvo uprave=MU, Ministarstvo financija=MF, Policijska akademija=Pol.A, Državno odvjetništvo Republike Hrvatske=DORH, Nacionalno vijeće za sport=NVS, Hrvatska gospodarska komora=HGK, Hrvatska agencija za malo gospodarstvo i investicije=HAMGI, Hrvatski sabor=HS, Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora=ORSHS, Nacionalna zaklada za potporu učeničkom standardu=NZPUS, Agencija za upravljanje državnom imovinom=AUDI, Hrvatska udruga poslodavaca=HUP, Savjet za nacionalne manjine=SNM, Hrvatska banka za obnovu i razvitak=HBOR, županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova=povjerenstva za RS, organizacije civilnog društva=OCD, tijela državne uprave=TDU, Ured za nacionalne manjine=UNM, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave=JLP(R)S, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi=MZSS, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva=MGRP, Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja=MPRR, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti=MOBMS, Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija=MVPEI, Državno izborno povjerenstvo=DIP.

⁵ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske, Virovitičko-podravske i Vukovarsko-srijemske županije.

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015.

Nositelji: PA, HOK.

Mjera se provodi.

Pravosudna akademija je navela kako su u 2013. provedene dvije radionice i to jednodnevna radionica pod nazivom „*Provedba Zakona o suzbijanju diskriminacije*“ koja je održana 05.06.2013. u Osijeku⁶ te dvodnevna radionica pod nazivom „*Suzbijanje zločina iz mržnje*“ održana 19.-20.03. u Splitu⁷. **Hrvatska odvjetnička komora** navodi kako su svi odvjetnici/ice naročito educirani/e glede zaštite načela ravnopravnosti spolova i anti-diskriminacijskog zakonodavstva. Pritom se iznose statistički podaci o broju i spolnoj strukturi odvjetnika/ica te odvjetničkih vježbenika/ica te se ističe kako komora redovito šalje svoje predstavnike na sva događanja koja su vezana uz temu ravnopravnosti spolova.⁸

Mjera 1.1.4. „Redovito će se obilježavati Međunarodni dan žena – 8. ožujka, Svjetski dan seoskih žena – 15. listopada, Nacionalni dan borbe protiv nasilja nad ženama – 22. rujna, Međunarodni dan borbe protiv nasilja nad ženama – 25. studenog, Međunarodno dan borbe protiv homofobije i transfobije – 17. svibnja, Svjetski dan poduzetnica, te Europski dan jednakih plaća.“

Nositelji: Nadležna TDU sukladno zakonski propisanim djelokrugu rada, županijska/lokalna povjerenstva za RS, u suradnji s OCD.

Mjera se provodi.

Ured za ravnopravnost spolova navodi kako je tijekom 2013. obilježio sve navedene datume te se detaljnije navode sve poduzete aktivnosti po tom pitanju. Iz izvješća o radu **županijskih povjerenstava za RS** proizlazi kako su se, kao i prijašnjih godina, svi navedeni datumi (osim Svjetskog dana poduzetnica i Europskog dana jednakih plaća) prigodno obilježavali putem okruglih stolova, tribina, kampanja i sl.⁹

Mjera 1.1.5. „Financirat će se aktivnosti i projekti organizacija civilnog društva usmjerenih k podizanju znanja i svijesti o ljudskim pravima žena i ravnopravnosti spolova, uključujući financiranje organizacija civilnog društva koje pružaju pomoć ženama žrtvama nasilja, ženama s invaliditetom i pripadnicama nacionalnih manjina.“

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015.

Nositelji: Nadležna TDU sukladno zakonski propisanom djelokrugu rada, URS, ULJP, UNM, UU, SNM, NZRCD, JLP(R)S.

Mjera se provodi.

Ured za ravnopravnost spolova navodi kako zbog smanjenja financijskih sredstava u proračunu Ureda, Ured tijekom 2013. nije raspisivao javni natječaj za potporu projektima udruga. Međutim navode kako je Ured temeljem Odluke ravnateljice o financijskoj podršci

⁶ Na radionici je održan jedan seminar sa ukupno 7 polaznika/ica i to sudaca/sutkinja i sudskih savjetnika/ica općinskih i županijskih sudova.

⁷ Na radionici su sudjelovali suci/sutkinje, državni odvjetnici/ice općinske i županijske razine, policijski službenici/ice te predstavnici/ice organizacija civilnog društva, službenici/ice

⁸ Međutim, kao i prošle godine, u dostavljenom izvješću ne navodi se naziv, broj i vrijeme održanih edukacija, broj odvjetnika/ica koji/e su sudjelovali/e na njima te način provođenja edukacija, a koje podatke je pravobraniteljica izričito zatražila u svom dopisu. S obzirom na navedeno, u konkretnom slučaju se ne može provjeriti da li se mjera provodi.

⁹ Više o navedenim aktivnostima županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova vidjeli u poglavlju o Provedbi protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji.

udrugama tijekom 2013. dodijelio udrugama ukupno 23.231,25 kn. **Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske** navodi kako je u 2013. proveo Natječaj za financijsku potporu projektima organizacija civilnog društva u RH iz područja zaštite, poštivanja i promicanja ljudskih prava u ukupnom iznosu od 900.000,00 kn. Natječajem je obuhvaćeno 7 prioriteta za financiranje od čega su jedni od prioriteta bili: poticanje uključenosti žena i mladih s invaliditetom u javni i politički život, osvješćivanje žena-pripadnica nacionalnih manjina o ljudskim pravima te prevencija i suzbijanje različitih oblika nasilja u obitelji. Navode kako je u 2013. ukupno bilo financirano 13 projekata navedenih prioriteta u ukupnom iznosu od 434.000,00 kn, a koji se poimenično navode. **Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske** je tijekom 2013. za područje ljudskih prava, ravnopravnosti spolova te suzbijanja diskriminacije nad ženama na osnovu prijedloga i Odluke o sufinanciranju ukupno sufinancirao 11 projekata sa ukupnim iznosom od 92.891,00 EUR te se pojedinačno navode navedeni projekti i udruge.¹⁰ **Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva** navodi kako je tijekom 2012. odobrila 14 financijskih podrški u ukupnom iznosu od 2.332.306,60 kn za projekte koji su se provodili u 2013. te 7 financijskih podrški u ukupnom iznosu od 1.274.535,60 kn u 2013. za projekte koji će se provoditi u 2014. **Savjet za nacionalne manjine** navodi kako je za provedbu programa kulturne autonomije putem udruga žena i sekcija unutar pojedinih udruga nacionalnih manjina u 2013. dodijelio ukupan iznos od 532.300,00 kn.

Mjera 1.1.7. „Pratit će se statistički podaci o sudskim postupcima i postupanju policije kod kaznenih djela motiviranih seksualnom orijentacijom oštećenika i oštećenice.“

Rok provedbe mjere je 2011.-2015.

Nositelji: MINP, MUP.

Mjera se provodi.

Ministarstvo pravosuđa navodi kako kontinuirano prikuplja i statistički obrađuje podatke o kretanju broja sudskih predmeta diskriminacije po vrstama postupka, i to podatke o broju primljenih, riješenih i neriješenih predmeta gdje se kao jedna od osnova diskriminacije navode spol odnosno rodni identitet.¹¹ **Ministarstvo unutarnjih poslova** navodi kako se mjera u potpunosti provodi te da je tijekom prvih šest mjeseci 2013. zabilježeno 1 kazneno djelo motivirano zločinom iz mržnje koje se odnosi na mržnju motiviranu seksualnom orijentacijom.

Cilj 1.2. Unaprijediti društveni položaj žena pripadnica nacionalnih manjina.

Mjera 1.2.1. „Održavat će se javne tribine, okrugli stolovi, konferencije i druge aktivnosti o ljudskim pravima pripadnica nacionalnih manjina.“

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015. godina.

¹⁰ UZU navodi kako je sufinancirao i pratio provedbu projekata u okviru IPA I komponente za financijsko razdoblje 2008. i 2009. te da su se provodila 3 projekta. Centar za ženske studije „AD ACTE – Anti-diskriminacijske aktivnosti usmjerene prema ravnopravnosti žena i muškaraca“ proveo je dvogodišnji projekt u sklopu IPA 2008. Ženska soba provodila je projekt s ciljem jačanja uloge OCD-a te je u 2012. ugovoren dvogodišnji projekt pod nazivom „Sigurno mjesto“ u vrijednosti od 249.820,40 EUR. Treći projekt je projekt udruge B.a.B.e. pod nazivom „Razmišljati lokalno, djelovati nacionalno: Osnaživanje lokalnih OCD-a posvećen zaštiti ljudskih prava u nerazvijenim područjima RH.

¹¹ Međutim, ne navode se konkretni podaci o broju i ishodu takvih postupaka.

Nositelji: UNM, URS, nadležna TDU sukladno zakonskim propisanom djelokrugu rada, JLP(R)S, županijska/lokalna povjerenstva za RS, u suradnji s OCD.

Mjera se uglavnom provodi.

Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina navodi kako je u suradnji sa Savjetom za nacionalne manjine organizirao 3 seminara za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina te predstavnike jedinica lokalne i regionalne (područne) samouprave koji su održani 26.03.2013. u Karlovcu, 11.06.2013. u Splitu i 15.11.2013. u Čakovcu, a na seminarima se, između ostaloga, raspravljalo i o zastupljenosti žena u vijećima nacionalnih manjina te njihovoj ulozi u donošenju odluka vezanih za položaj nacionalnih manjina.¹² *Ured za ravnopravnost spolova* navodi kako je uz njegovu potporu 28.05.2013. održana regionalna manifestacija „Dani Kraljice Teute“ u organizaciji Kluba albanskih žena Hrvatske „Kraljica Teuta“.¹³ Iz izvješća *županijski povjerenstava za RS* vidljivo je kako su se održavale brojne aktivnosti vezano općenito uz položaj žena i pitanje rodne ravnopravnosti, ali naglasak pritom nije bio i na ženama pripadnicama nacionalnih manjina. Naime, samo su pojedina povjerenstva navela kako su održavala aktivnosti u cilju unaprjeđenja društvenog položaja pripadnika i pripadnica nacionalnih manjina (Grad Zagreb¹⁴, Sisačko-moslavačka županija¹⁵).

Mjera 1.2.3. Povećavat će se broj stipendija i subvencija za srednjoškolsko i visokoškolsko obrazovanje Romkinja, sukladno njihovim zahtjevima.“

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015.

Nositelj: MZOS.

Mjera se provodi.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta navodi kako je u školskoj godini 2012./2013. Stipendiralo 480 srednjoškolskih učenika/ica (194 učenika i 286 učenica) pripadnika/ica romske nacionalne manjine. Ministarstvo navodi kako je Nacionalna zaklada za potporu učeničkom i studentskom standardu preuzela financiranje visokoškolskih stipendija studenata/ica romske nacionalne manjine te je u akademskoj godini 2012./2013. stipendirano ukupno 23 studenata/ica (16 studentica i 7 studenata).¹⁶

Mjera 1.2.4. „Unaprijedit će se prikupljanje statističkih podataka u području odgoja i obrazovanja djevojčica i djevojaka pripadnica romske nacionalne manjine.“

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015. godina.

¹² Također navode kako je na osmom seminaru o provedbi Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina koji je održan 18.12.2013. u Hrvatskom saboru, vođena rasprava o važnosti donošenja toga dokumenta kojim su u znatnoj mjeri unaprijeđena prava pripadnika nacionalnih manjina. Na navedenom skupu aktivno su sudjelovale i žene pripadnice nacionalnih manjina.

¹³ Također URS navodi kako su njegove predstavnice sudjelovale na konferenciji za medije na temu „Pripadnice nacionalnih manjina i pitanje političke participacije“ u organizaciji Centra za ženske studije u veljači 2013. te na prezentaciji istraživanja „Zastupljenost i indikatori diskriminacijskih i ksenofobičnih stavova u Republici Hrvatskoj“ održanoj u organizaciji Centra za mirovne studije u rujnu 2013.

¹⁴ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Grada Zagreba navodi kako je na Gradskoj skupštini Grada Zagreba na 48. sjednici, 21.02.2013. donijela Akcijski plan Grada Zagreba za provedbu Nacionalne strategije za uključivanje Roma od 2013.-2020. za razdoblje 2013.-2015.

¹⁵ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Sisačko-moslavačke županije navodi kako je održalo radni sastanak s predstavnicima/icama vijeća nacionalnih manjina s područja Sisačko-moslavačke županije s temom analize podzastupljenosti žena u vijećima nacionalnih manjina Sisačko-moslavačke županije.

¹⁶ Usporedbe radi, MZOS navodi kako je u školskoj godini 2011./2012. financiralo 421 srednjoškolskog učenika/icu (201 učenica i 220 učenika) te 29 studenata/ica (19 studentica i 10 studenata). U akademskoj godini 2011./2012. stipendije je dobivalo 28 studenata/ica (9 studenata i 19 studentica), a stipendija je iznosila 1.000,00 kn mjesečno tijekom 10 mjeseci.

Nositelj: MZOS.

Mjera se provodi.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta navodi kako se svi podaci o pripadnicima/icama romske nacionalne manjine sustavno prikupljaju i vode prema spolu. Pritom ministarstvo iznosi detaljnije podatke o broju djece pripadnika/ica romske zajednice uključenih u predškolski odgoj i program predškole te u osnovno obrazovanje i srednju školu.

Cilj 1.3. Unaprijedit će se društveni položaj žena s invaliditetom.

Mjera 1.3.1. „Održavat će se javne tribine, okrugli stolovi, konferencije za novinare i druge aktivnosti o ljudskim pravima žena s invaliditetom.“

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015. .

Nositelji: Nadležna TDU sukladno zakonom utvrđenom djelokrugu rada, URS, JLP(R)S, županijska/lokalna povjerenstva za RS, u suradnji s OCD.

Mjera se provodi.

Ured za ravnopravnost spolova navodi kako su njegove predstavnice tijekom 2013. sudjelovale na tribinama, okruglim stolovima i drugim događanjima vezanim uz tematiku unaprjeđenja položaja žena s invaliditetom te se navode konkretne aktivnosti.¹⁷ Pojedina *povjerenstva za RS* navode kako surađuju i razmjenjuju podatke sa udrugama osoba s invaliditetom (Koprivničko-križevačka), pojedina su sudjelovala u aktivnostima koje su provodile udruge osoba s invaliditetom (Virovitičko-podravska), a neka su, kao i tijekom 2012., kontinuirano surađivala sa Zavodom za zapošljavanje radi boljeg zapošljavanja žena s invaliditetom (Šibensko-kninska). Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Sisačko-moslavačke županije navodi kako je i tijekom 2013. organiziralo prigodan štand na Gradskoj tržnici u Sisku te da su pritom podijeljeni letci sa informacijama o pravima osoba s invaliditetom.

Mjera 1.3.2. U programe rada županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova uvrstit će se mjere za unapređenje položaja žena s invaliditetom na lokalnoj razini.“

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015.

Nositelji: Županijska/lokalna povjerenstva za RS.

Mjera se provodi djelomično.

Iako nije nositelj navedene mjere, *Ured za ravnopravnost spolova* navodi kako je do kraja 2013. navedena mjera bila uvrštena u Akcijske planove Koprivničko-križevačke, Ličko-senjske, Međimurske, Požeško-slavonske, Primorsko-goranske, Varaždinske i Virovitičko-podravske županije te Grada Zagreba, a navedeno proizlazi i iz izvješća *županijskih povjerenstava za RS* o provođenju navedene mjere.

Cilj 1.4. Unaprijediti znanje i svijest o položaju žena u ruralnim područjima.

¹⁷ Tako URS navodi sudjelovanje u provedbi Kampanje „Bijele vrpce“ SOIH-a, sudjelovanje na skupu „Uspješne žene s invaliditetom u svijetu rada – ima li ih u RH?“, sudjelovanje na konferenciji povodom obilježavanja 5. obljetnice Konvencije UN-a o pravima osoba s invaliditetom, sudjelovanje na obilježavanju 03.12. – Međunarodnog dana osoba s invaliditetom 2013. i slične aktivnosti.

Mjera 1.4.2. „Jednom godišnje tiskati će se i objavljivati (statističke) publikacije temeljem prikupljenih podataka o ženama u ruralnim područjima u području obrazovanja, zapošljavanja i samozapošljavanja, zdravstvene zaštite, očuvanja kulturne baštine i gospodarskog razvoja.“

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015.

Nositelji: MP, DZS, HZZ, HObrK, JLP(R)S, županijska/lokalna povjerenstva za RS u suradnji s OCD i znanstvenim institucijama.

Mjera se ne provodi.

Ministarstvo poljoprivrede navodi kako mjera nije provedena. Naime, zbog obima posla (izrada Programa ruralnog razvoja) aktivnosti u sklopu ove mjere nisu poduzete u toku 2013. *Državni zavod za statistiku* navodi kako je Ministarstvo poljoprivrede osnovalo radnu skupinu radi prikupljanja podataka o ženama u ruralnim područjima te da je zavod imenovao svoju predstavnicu koja je redovito sudjelovala na radnim skupinama. Međutim Pravobraniteljica ukazuje kako se navedene aktivnosti ne odnose na provedbu ove mjere već na provedbu mjere 1.4.1. koja se provodila u 2011.-2012. te da je dostavljen identičan odgovor kao i prošle godine. Iz navedenog se može zaključiti kako ova mjera u 2013. nije bila provedena od strane zavoda. *Hrvatski zavod za zapošljavanje* u svom izvješću se nije izričito očitovao o provedbi navedene mjere. *Hrvatska obrtnička komora* navodi kako nije selektivno prikupljala podatke o ženama u ruralnim područjima. *Povjerenstvo za RS Virovitičko-podravske županije* navodi kako nema navedene statističke podatke obzirom kako se u nekoliko navrata susrelo s problemom dobivanja statističkih podataka razvrstanih po spolu od Agencije za plaćanje u poljoprivredi te je uputilo dopis prema navedenoj Agenciji i zatražilo od njih da poštuju Zakon o ravnopravnosti spolova i izrađuju statistiku razvrstanu po spolu, ali zatraženi odgovor do danas nije zaprimljen. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Međimurske županije i Sisačko-moslavačke županije navode kako navedena mjera u 2013. nije bila provedena. Ostala povjerenstva se o navedenoj mjeri u svojim izvješćima nisu izričito očitovala pa je pravobraniteljica zaključila kako se navedena mjera u 2013. nije provodila niti od strane povjerenstava.

Cilj 1.5. Podizati kvalitetu i dostupnost zdravstvene zaštite za žene i djevojčice.

Mjera 1.5.1. „Unapređivat će se sustav prevencije i ranog otkrivanja zloćudnih tumora.“

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015.

Nositelji: MZSS, HZJZ, županijski zavodi za javno zdravstvo, HZZO, OCD.

Mjera se provodi.

Hrvatski zavod za javno zdravstvo navodi kako je u prosincu 2012. započeo Nacionalni program ranog otkrivanja raka vrata maternice¹⁸. Također navodi kako se 2008. počeo provoditi Nacionalni program ranog otkrivanja raka debelog crijeva te da je u prosincu 2012. završen drugi ciklus dok je u listopadu 2013. započeo drugi ciklus pozivanja. Navodi kako su se tijekom 2013. provodile medijsko-edukativne aktivnosti u sklopu kampanje Ministarstva zdravlja „Za zdravlje. Danas“ u cilju podizanja svijesti, informiranja i edukacije javnosti. Gotovo identičan odgovor navodi i *Ministarstvo zdravlja* ističući pritom, kao i prošle godine,

¹⁸ Ciljana skupina su žene u dobi od 25-64 godine, a interval probira je 3 godine. Prvi ciklus pozivanja je u tijeku.

suradnju sa organizacijama civilnog društva. *Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje* navodi, kao i prošle godine, iste aktivnosti kao i HZZO i MZ, ističući kako Zavod financira provođenje postupaka u Nacionalnom programu za rano otkrivanje raka vrata maternice, i to postupak Ginekološkog probira u djelatnosti zdravstvene zaštite žena i postupak PAPA testa u djelatnosti citologije.

Mjera 1.5.2. „Podizati će se razina znanja i osviještenosti o vrstama spolno prenosivih bolesti te prevenciji i učinkovitoj zaštiti.“

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015.

Nositelji: MZSS, HZJZ, županijski zavodi za javno zdravstvo, HZZO, zdravstvene ustanove, zdravstveni radnici, stručna društva, OCD.

Mjera se provodi.

Hrvatski zavod za javno zdravstvo navodi kako je i tijekom 2013. nastavljeno sa savjetovanišnim radom u okviru programa Ministarstva zdravlja, a koja savjetovaništa su namijenjena svim osobama koje zatrebaju pomoć i savjet u vezi HIV/AIDS-a i koje se žele testirati na HIV infekcije i druge spolno prenosive bolesti. Navodi kako su u okviru rada HIV savjetovaništa 2013. održana edukativna predavanja za učenike srednje škole iz Petrinje. Također, Zavod je u 2013. proveo i edukativno javnozdravstvenu kampanju „Znanje pobjeđuje“. *Ministarstvo zdravlja* navodi identičan odgovor kao i HZJZ. *Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje* navodi kako na primarnoj razini zdravstvene zaštite pri županijskim zavodima za javno zdravstvo ugovara timove u djelatnosti preventivno-odgojnih mjera zdravstvene zaštite školske djece i studenata koji provode postupke savjetovanja o očuvanju i unaprjeđenju reproduktivnog zdravlja te timove u djelatnosti javnog zdravstva koji provode mjere promicanja zdravlja, provođenja zdravstvenog odgoja i prosvjećivanje stanovništva.

Mjera 1.5.3. „Unaprijediti će se mjere za očuvanje reproduktivnog zdravlja žena te promicati razumijevanje i potrebu zaštite njihovih reproduktivnih i seksualnih prava.“

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015.

Nositelji: MZSS, HZZO.

Mjera se provodi.

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje navodi kako u svrhu provođenja navedene mjere vrši financiranje zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja, a isti odgovor navelo je i *Ministarstvo zdravlja* ističući pritom kako je od 01.12.2012. započelo provođenje Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka vrata maternice.

Područje 2. JEDNAKE MOGUĆNOSTI NA TRŽIŠTU RADA

Cilj 2.1. Smanjiti nezaposlenost i ukloniti sve oblike diskriminacije žena na tržištu rada.

Mjera 2.1.1. „Pratiti će se i javno objavljivati zasebni podaci o položaju žena na tržištu rada temeljem učinaka u provedbi mjera Nacionalnog akcijskog plana zapošljavanja za razdoblje 2011. – 2012. i 2013. – 2014.“

Rok provedbe mjere je 2011. – 2014.

Nositelji: MGRP, HZZ, nadležna TDU zakonski propisanom djelokrugu rada, JLP(R)S.

Mjera se provodi djelomično.

Ministarstvo rada i mirovinskog sustava navodi kako Hrvatski zavod za zapošljavanje prati i objavljuje podatke u mjesečnom statističkom biltenu o broju nezaposlenih osoba u evidenciji Zavoda, broju traženih radnika, broju zaposlenih osoba s evidencije Zavoda, broju uključenih osoba u mjere aktivne politike zapošljavanja i sl. Ideničan odgovor navodi i *Hrvatski zavod za zapošljavanje*. Obzirom kako iz navedenih odgovora proizlazi kako se prikupljaju općeniti podaci o nezaposlenim osobama, ali ne i zasebni podaci o položaju žena na tržištu rada temeljem učinaka u provedbi mjera Nacionalnog akcijskog plana zapošljavanja, Pravobraniteljica zaključuje kako se navedena mjera provodi samo djelomično.

Mjera 2.1.2. „*Sustavno će se provoditi aktivnosti za poticanje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave da se na svom području angažiraju u provedbi nacionalnih planova za poticanje zapošljavanja i razvoja poduzetništva, uz razradu dodatnih poticajnih mjera.*“

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015.

Nositelji: MGRP, JLP(R)S, županijska povjerenstva za RS, poduzetnički inkubatori.

Mjera se uglavnom provodi.

Ministarstvo rada i mirovinskog sustava navodi kako se mjera provodi sukladno redovnim aktivnostima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje koje je nadležno tijelo za provođenje mjera aktivne politike zapošljavanja koje proizlaze iz Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja te su sredstva osigurana u Državnom proračunu. *Ministarstvo poduzetništva i obrta* se o provođenju navedene mjere nije očitovalo. *Povjerenstvo za ravnopravnost spolova* Grada Zagreba navodi kako je tijekom 2013. nastavljena provedba poticajnih mjera i aktivnosti iz Programa poticanja razvoja i obrta, malog i srednjeg poduzetništva u okviru koje su bile uključene i žene poduzetnice. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Istarske županije navodi kako je u suradnji sa Hrvatskom gospodarskom komorom i Uredom župana organiziralo 11.-12.04.2013. u Puli konferenciju pod nazivom „Poduzetništvo i Europska unija“ gdje je posebna pozornost bila pridana ženskom poduzetništvu. Povjerenstvo za RS Koprivničko-križevačke županije navodi kako je sudjelovalo na Međunarodnoj konferenciji poticanja malog i srednjeg poduzetništva „Internacionalizacija poslovanja i jačanje ženskog poduzetništva“. Međutim, većina povjerenstava se o provedbi navedene mjere nije izričito očitovala.

Mjera 2.1.3. „*Sustavno će se prikupljati statistički podaci i objedinjavati pokazatelji razlika među spolovima u sustavu socijalne sigurnosti i na tržištu rada te izrađivati kvartalni pokazatelji uključeni u godišnje izvješće Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. Podaci, prikazani po spolu, redovito će se publicirati i diseminirati.*“

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015.

Nositelji: DZS, HZZ, DI

Mjera se provodi.

Državni zavod za statistiku navodi, kao i prošle godine, kako u statističkim istraživanjima s područja tržišta rada, koja provodi Zavod, spol je jedno od osnovnih obilježja po kojem se prikupljaju podaci i u skladu s time se statistički pokazatelji i objavljuju po spolu, u svim publikacijama. *Hrvatski zavod za zapošljavanje* navodi kako statističke podatke i pokazatelje

razlike među spolovima u sustavu socijalne sigurnosti i na tržištu rada redovito objavljuje u Mjesečnom statističkom biltenu¹⁹. Podaci na razini cijele godine nalaze se u Godišnjaku Hrvatskog zavoda za zapošljavanje koji je publikacija Središnjeg ureda Zavoda i koja izlazi jedanput godišnje. *Ministarstvo rada i mirovinskog sustava*²⁰ navodi kako sukladno Programu Vlade RH usmjerenom ka suzbijanju „sive ekonomije“, vodi evidenciju o obavljenim nadzorima i utvrđenim nepravilnostima na način da se utvrđene nepravilnosti iskazuju po rodnom principu (spolu) od 01.09.2007. Svi relevantni podaci dostavljeni su na uvid Pravobraniteljici.

Mjera 2.1.4. „Organizirat će se tečajevi, seminari i programi obrazovanja za žene, u svrhu osposobljavanja za traženje, odabir i dobivanje adekvatnog zaposlenja, uključujući prekvalifikaciju i samozapošljavanje.“

Rok provedbe mjere je 2011.-2015.

Nositelji: HZZ, u suradnji s OCD.

Mjera se provodi.

Hrvatski zavod za zapošljavanje navodi kako je tijekom mjeseca studenog i prosinca 2013. sudjelovao kao partner u EBRD BAS programu koji je organizirao trening za poduzetnice početnice na koji je Zavod uputio 36 nezaposlenih žena u Zagrebu te 52 nezaposlene osobe u Puli, a koje su iskazale interese za samozapošljavanje.²¹ Nadalje, kroz projekt IPA IV – Uspostava podrške u socijalnom uključivanju i zapošljavanju socijalno ugroženih i marginaliziranih skupina cilj je potaknuti pozitivne društvene promjene i društvenu inkluziju 40 dugotrajno nezaposlenih žena tako što će se povećati njihova zapošljivost, a projekt je u provedbi od 2013. Pored toga, kroz projekt koji je također u provedbi IPA IV – Širenje mreže socijalnih usluga u zajednici – faza 2, cilj je pružiti potrebno znanje i vještine dugotrajno nezaposlenim ženama iz obitelji sa zavisnim članovima za buduće (samo)zapošljavanje i poboljšanje njege koja će biti pružena zavisnim članovima obitelji. Uključeno je 20 žena od kojih je 19 završilo tečaj za Geronto-domaćice.

Mjera 2.1.5. „Promicat će se zapošljavanje žena u sektoru informacijsko-komunikacijskih tehnologija i razmjena iskustava i primjera dobre prakse u informacijsko-komunikacijskom sektoru.“

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015.

Nositelj: Središnji državni ured za e-Hrvatsku.

Mjera se ne provodi.

*Ministarstvo uprave*²² navodi kako se u okviru svog zakonom propisanog djelokruga rada ne bavi tržištem rada te smatra da bi trebalo razmotriti mogućnost da ulogu nositelja provedbe

¹⁹ U biltenu se podaci prikazuju na četiri razine: na razini Republike Hrvatske, na razini županija te na razini područnih ureda i ispostava Hrvatskog zavoda za zapošljavanje.

²⁰ Iako je nositelj mjere Državni inspektorat, zatražene odgovore o provedbi mjere dostavilo je Ministarstvo rada i mirovinskog sustava koje je, sukladno odredbama čl.4., 11. i 12. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i drugih središnjih tijela državne uprave (NN 148/13) od 01.01.2014. preuzelo poslove Državnog inspektorata koji se odnose na inspeksijske poslove u području rada i zaštite na radu.

²¹ Zavod navodi kako je tijekom 2013. u suradnji sa s lokalnim partnerima organizirao 72 seminara, 55 radionica i 6 okruglih stolova usmjerenih samozapošljavanju i promociji poduzetništva dok je Zavod samostalno organizirao 186 tematskih grupnih informiranja usmjerenih na samozapošljavanje i promociju poduzetništva te 102 radionice za samozapošljavanje.

²² Središnji državni ured za e-Hrvatsku je danom stupanja na snagu Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i drugih središnjih tijela državne uprave (NN 150/11, 22/12) prestao s radom, a njegove poslove preuzelo je Ministarstvo uprave.

navedene mjere preuzme Ministarstvo rada i mirovinskog sustava, a obzirom da se radi o mjerama iz područja rada. Slijedom navedenoga, Ministarstvo uprave navodi kako nije poduzimalo aktivnosti u cilju provedbe navedene mjere.

Cilj 2.2. Osnažiti žensko poduzetništvo.

Mjera 2.2.2. „U Operativnom planu poticanja malog i srednjeg poduzetništva za tekuću godinu osiguravat će se i namjenski povećavati sredstva za financiranje poduzetništva žena.“

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015.

Nositelji: MGRP, HBOR.

Mjera se provodi.

Ministarstvo poduzetništva i obrta navodi kako je i u 2013. proveden Poduzetnički impuls – program poticanja poduzetništva i obrta, a koji je u odnosu na prijašnje godine i poticajne programe značajno promijenjen.²³ Dostavljeni su i privremeni podaci Registra potpora Ministarstva o sudjelovanju žena poduzetnica u Poduzetničkom impulsu 2013. *Hrvatska banka za obnovu i razvitak* navodi kako je tijekom 2013. nastavljena, u travnju 2011. započeta provedba posebnog kreditnog programa HBOR-a „Žene poduzetnice“ koji ima za cilj poticanje osnivanja i razvoja poslovanja malih i srednjih gospodarskih subjekata u većinskom vlasništvu žena²⁴. Sredstva za subvencije kamatne stope osiguravaju se iz Državnog proračuna RH, a nakon iskorištenja iznosa subvencije u lipnju 2013., HBOR je osigurao nastavak provođenja programa kreditiranja pod istim uvjetima (kamatna stopa 2% godišnje) iz HBOR-ovih sredstava, do kraja 31.12.2013.²⁵

Mjera 2.2.3. „Sustavno će se promicati poduzetništvo žena kroz medijske kampanje, programe i obrazovanje žena o poduzetništvu, pružanjem organizacijske, financijske, prostorne i druge pomoći.“

Rok provedbe je 2011. – 2015.

Nositelji: MGRP, MPRR, HAMGI, HZZ, HGK, HOBK, HUP, URS, JLP(R)S.

Mjera se uglavnom provodi.

Ministarstvo poduzetništva i obrta navodi kako je tijekom 2013.g. promidžbu poduzetništva žena i podršku njihovom razvoju obavljalo u okviru redovnih aktivnosti na svim razinama, a posebno kroz 22 informativne radionice za Poduzetnički impuls 2013. Nadalje ministarstvo navodi kako je njegova predstavnicica sudjelovala na 8. Kongresu ženskog poduzetništva Jadransko-jonske inicijative u Dubrovniku (24. i 25.10.2013), a 15.11.2013. je Ministarstvo zajedno sa Gradom Bjelovarom, bilo pokrovitelj međunarodne konferencije

²³ Naime, u 2013. provodile su se 4 mjere s objedinjenim provedbenim aktivnostima, manji je broj aktivnosti a veći je broj potpora. Ministarstvo navodi kako je poboljšana infrastruktura za provedbu poticajnih mjera kroz elektroničku komunikaciju, uklonjene su administrativne zapreke, dokumentacija se podnosila u smanjenom obujmu, a za određene potrebne informacije, uz obveznu dokumentaciju, koristili su se i službeni izvori kao što su javni registri i administrativni registri tijela državne uprave.

²⁴ Navedeni program se provodi izravnim kreditiranjem HBOR-a ili u suradnji s poslovnim bankama i nudi: poticajne uvjete kreditiranja poduzetničkih projekata žena poduzetnica u iznosima kredita do 700.000,00 kn, dodatno sniženje kamatne stope i moguće duže rokove otplate kredita (početak do 2 godine; rok otplate: do 12 godina uključujući početak; kamatna stopa 4% godišnje, umanjena za do 2% subvencije Ministarstva poduzetništva i obrta).

²⁵ U 2011. odobrena su ukupno 32 projekta u iznosu od 15.269.215,94 kn, u 2012. je odobreno 86 projekata u iznosu od 40.694.803,11 kn, a u 2013. je odobreno 105 projekata u iznosu od 50.348.419,52 kn.

„Internacionalizacija poslovanja i jačanje ženskog poduzetništva“ u organizaciji Lokalne razvojne agencije Poslovni park Bjelovar LORA d.o.o. i GTF-a. **Ministarstvo poljoprivrede** se o provedbi navedene mjere u 2013. nije očitovalo. **Hrvatska agencija za malo gospodarstvo i investicije** (HAMAG) navodi kako je tijekom 2013. provodila Aktivnost B1 „Jačanje poslovne konkurentnosti“ u sklopu Programa poticanja poduzetništva i obrta za 2013. „Poduzetnički impuls“ te da su dodijeljene 103 bespovratne potpore od čega ih je 13 dodijeljeno ženama poduzetnicama (u ukupnoj vrijednosti 11.185,859 kn). Nadalje ženama poduzetnicama jamstva su se davala po svim programima, najviše po programu „Novi poduzetnici“, a agencija je sudjelovala i na tematskoj radionici „Financijski aspekt mojeg poduzetništva“ u organizaciji ZONTA kluba Zagreb. HAMAG INVEST navodi kako sudjeluje i u izradi Strategije razvoja ženskog poduzetništva u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2014.-2020. **Hrvatski zavod za zapošljavanje** navodi kako kao partner na projektima, ali i kroz niz svojih usluga i aktivnosti informiranjem promiče samozapošljavanje.²⁶ Do 31.10.2013., potpore za samozapošljavanje dodijeljene su za 5.202 osobe, od toga za 2.039 žena (udio od 39,2 %). Tijekom mjeseca studenog i prosinca 2013., Zavod je sudjelovao kao partner u EBRD BAS programu koji je organizirao trening za poduzetnice početnice, a na koji trening je Zavod uputio 36 nezaposlenih žena u zagrebu, a u Puli 52 nezaposlene osobe koje si iskazale interes za samozapošljavanje. **Hrvatska gospodarska komora** navodi kako je u periodu ožujak-svibanj 2013. provela istraživanje potreba za obrazovanjem i usavršavanjem žena poduzetnica u kojem je sudjelovalo 280 poduzetnica koje upravljaju mikro, malim ili srednjim poduzećem ili obrtom u privatnom vlasništvu i čija su poduzeća/obrti na tržištu preko tri godine u kontinuitetu. Komora navodi kako uspješno surađuje s Hrvatskom udrugom poslovnih žena KRUG te kako su surađivali u poticanju zasebnog financiranja ženskog poduzetništva u RH 2010-2013., u izradi baze podataka ženskog poduzetništva, promidžbi ženskog poduzetništva kroz obilježavanje Svjetskog dana poduzetnica. Komora je u suradnji sa KRUG-om u listopadu 2013. organizirala 8. Kongres poduzetnica jadransko-jonskog područja na temu „Banke u gospodarskoj krizi – žensko poduzetništvo“ u čijem radu je sudjelovalo 80 poduzetnica. Nadalje, u suradnji sa HGK ŽK Split, Gradom Splitom i Splitsko-dalmatinskom županijom, KRUG je u ožujku 2013. pokrenuo projekt „Razvoj ženskog poduzetništva u Splitsko-dalmatinskoj županiji“. Komora navodi kako je osnovana i nova mreža poduzetnica – tzv. Ambasadorice poduzetništva koje su promovirane na lokalnoj i EU razini putem konferencija i seminara. **Hrvatska obrtnička komora** navodi kako je u 2013. organizirala i sufinancirala nastup članova na 10 međunarodnih sajmova, nastupilo je 334 izlagača od kojih i 32 poduzetnice. Navode kako su organiziralo i sufinancirali nastup obrtnika na 9 regionalnih sajmova te da je bilo 180 poduzetnica na tim sajmovima. **Hrvatska udruga poslodavaca** navodi kako, kada su u pitanju žene poduzetnice, nisu imali posebnu politiku u smislu definiranja usluga ili posebnih politika prema toj skupini. Međutim navode kako su tijekom 2013. imali nekoliko značajnih aktivnosti po tom pitanju. Naime, navode kako su, zajedno sa

²⁶ U 2013. je HZZ organizirao 186 tematskih grupnih informiranja usmjerenih na samozapošljavanje i promociju poduzetništva te 202 radionice za samozapošljavanje. Zavod je provodio mjeru „Tvoja inicijativa – tvoje radno mjesto“ s ciljem povećanja motivacije nezaposlenih osoba. Također Zavod je organizirao prezentacije o mjerama aktivne politike zapošljavanja lokalnim dionicima na tržištu rada te su u 22 područna ureda organizirala 162 prezentacije aktivne politike zapošljavanja. Tijekom 2013. Zavod je u suradnji s lokalnim partnerima organizirao 72 seminara, 55 radionica i 6 okruglih stolova usmjerenih na samozapošljavanje i promociju poduzetništva.

Pravobraniteljicom, partneri na projektu „Uklanjanje staklenog labirinta – jednakost prilika u pristupu pozicijama ekonomskog odlučivanja u Hrvatskoj“. Također navode kako su njihovi zaposlenici aktivno sudjelovali u nekoliko okruglih stolova o ženama u poduzetništvu te kako imaju svoju predstavnicu u Povjerenstvu za ravnopravnost spolova Grada Splita. **Ured za ravnopravnost spolova** navodi kako je u 2013. bio pokrovitelj izbora za „Ženu godine“ u organizaciji časopisa Zaposlena.²⁷ **Povjerenstvo za ravnopravnost spolova** Krapinsko-zagorske županije navodi kako je pružilo podršku provedbi info-seminara „*Europske mogućnosti za ruralne žene*“ Povjerenstvo za RS Koprivničko-križevačke županije navodi kako je sudjelovalo na promociji ženskog poduzetništva koje su provodili GTF, Ministarstvo poduzetništva i obrta, HGK i Lora-poslovni park Bjelovar te da potiče i djeluje na osnaživanje ženskog poduzetništva putem medija, u suradnji sa OCD i tiskanjem letaka i promidžbenih materijala za kampanje i programe koje provodi. Aktivnosti po tom pitanju poduzimalo je i Povjerenstvo za RS Primorsko-goranske, Vukovarsko-srijemske, Istarske i Međimurske županije te Grada Zagreba, dok se ostala Povjerenstva o provedbi navedene mjere nisu očitovala.

Mjera 2.2.4. „Aktivno će se poticati žensko poduzetništvo na županijskim i lokalnim razinama i provesti istraživanje o utjecaju ženskog poduzetništva na kvalitetu života pojedinih regija.“

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015.

Nositelji: MGRP, MPRR, URS, županijska povjerenstva za RS u suradnji s OCD.

Mjera se djelomično provodi.

Ministarstvo poduzetništva i obrta navodi podatke (broj i iznos dodijeljenih potpora) o sudjelovanju žena poduzetnica po županijama u sklopu projekta Poduzetnički impuls – Plan poticanja poduzetništva i obrta za 2013. **Ministarstvo poljoprivrede** se o provedbi navedene mjere nije očitovalo. **Povjerenstva za ravnopravnost spolova** također uglavnom navode isti odgovor kao za prethodnu mjeru (2.2.3.). Iz dostavljenih podataka vidljivo je kako se dio mjere koji se odnosi na poticanje ženskog poduzetništva na lokalnoj razini provodi, ali nositelji mjere se nisu izričito očitovali o provedbi drugoga dijela te mjere (provođenje istraživanja o utjecaju ženskog poduzetništva na kvalitetu života pojedinih regija) iz čega je Pravobraniteljica zaključila da se taj dio mjere još uvijek ne provodi.

Cilj 2.3. Promicati mjere koje omogućuju usklađivanje privatnih i profesionalnih obveza.

Mjera 2.3.1. „Provodit će se aktivnosti za poticanje jednake raspodjele kućanskih i obiteljskih poslova te ravnopravnu podjelu roditeljske odgovornosti za skrb o djeci, uključujući promociju korištenja roditeljskog dopusta za očeve.“

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015.

Nositelji: Županijska/lokalna povjerenstva za RS, MOBMS, URS, u suradnji s obiteljskim centrima i OCD.

Mjera se uglavnom provodi.

²⁷ URS navodi kako je ravnateljica održala uvodno izlaganje na 8. Kongresu poduzetnica Jadransko-jonskog područja koji je bio održan 24.-25.10.2013. u Dubrovniku.

Ministarstvo socijalne politike i mladih navodi kako je tijekom 2013. izmijenjen Zakon o roditeljskim potporama (NN 54/13), a izmjene su usmjerene na poticanje očeva na korištenje roditeljskog dopusta.²⁸ Osim toga, Ministarstvo navodi kako je putem 19 Obiteljskih centara tijekom 2013. provelo niz predavanja i radionica koje se odnose na roditeljsku ulogu i roditeljsku skrb o djeci, a obiteljski centri provode ovu mjeru također putem obavljanja redovne djelatnosti savjetovanja u kojima je propitivana ravnopravnost partnerske i roditeljske uloge te promovirano korištenje roditeljskog dopusta očeva. **Ured za ravnopravnost spolova** navodi kako je na svoju internetsku stranicu uvrstio istraživanje portala Moj Posao pod nazivom „*Ravnoteža poslovnog i privatnog života*“ koje je provedeno u listopadu 2013. Pojedina **povjerenstva za RS** navode kako se navedena mjera provodi putem javnih istupa njihovih predsjednika/ica (Međimurska, Virovitičko-podravska, Koprivničko-križevačka), dok je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije sudjelovalo na izložbi „*Zumirajmo ravnopravnost*“, a koja je za cilj imala promicati ravnopravnost sudjelovanja muškaraca u obiteljskom životu. Međutim većina preostalih povjerenstva se nije izričito očitovala o provedbi navedene mjere.

Mjera 2.3.2. „Poticat će se organizacija odgoja i obrazovanja djece predškolske dobi u trgovačkim društvima i poslovnim organizacijama u javnom i privatnom vlasništvu.“

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015.

Nositelji: JLP(R)S, županijska povjerenstva za RS, HUP, HGK, HOBK, trgovačka društva, u suradnji sa sindikatima.

Mjera se provodi po pojedinim nositeljima.

Povjerenstva za ravnopravnost spolova²⁹ u svojim izvješćima navode brojne aktivnosti, ali ne proizlazi da bi se te aktivnosti odnosile i na provedbu ove mjere. **Hrvatska udruga poslodavaca** navodi kako je u suradnji s UNICEF-om i Global Compactom Hrvatska predstavila u 2013. inicijativu i istoimenu priručnik za tvrtke „*Djeca su naš najvažniji posao*“.³⁰ **Hrvatska gospodarska komora** navodi kako je u listopadu 2013. u organizaciji HGK Županijske komore Zadar održan seminar s temom: „*Kako uspješno voditi vlastito poduzeće i balansirati privatni život i posao*“, a seminar je održala uspješna poduzetnica Kristina Ercegović. Na seminaru je sudjelovalo 27 sadašnjih i budućih poduzetnica. **Hrvatska obrtnička komora** navodi kako navedenu mjeru u 2013. nije provodila.³¹

²⁸ Naime, MSPM navodi kako će produžavanje minimalnog trajanja roditeljskog dopusta s tri na četiri mjeseca za svakog od zaposlenih i samozaposlenih roditelja te nemogućnost prijenosa dva od četiri mjeseca roditeljskog dopusta na drugog roditelja, najčešće na majku djeteta, bit poticaj mnogim očevima da sukladno svojim radnim obvezama poklone jedan dio vremena i obitelji. Isto tako, zakonom se daje mogućnost roditeljima da skrb za dijete produže za dodatnih dva mjeseca u skladu sa svojom odlukom i potrebama.

²⁹ Samo Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Sisačko-moslavačke županije navodi kako je u ustanovama i trgovačkim društvima kojih je osnivač odnosno vlasnik održalo niz edukativnih tribina u cilju poticanja skrbi odnosno stvaranja uvjeta za organizaciju odgoja i obrazovanja djece predškolske dobi u trgovačkim društvima i ustanovama.

³⁰ Inicijativa je nastala nakon brojnih konzultacija s tvrtkama širom svijeta, a cilj joj je podržati poduzeća svih veličina u integraciji dječjih prava u svakodnevno poslovanje i upravljanje. Priručnik donosi različite kontekste u kojima se već predstavljena „*Načela o pravima djece i poslovanju*“ i pretvorena u praksu u različitim tvrtkama širom svijeta.

³¹ Naime, Hrvatska obrtnička komora navodi kako mjeru nije provodila obzirom kako manje od 2 % obrtnika (osiguranika MIO) zapošljava 11 i više radnika odnosno da je više od 98 % obrta u poduzetničkom mikro segmentu.

Mjera 2.3.3. „Provodit će se aktivnosti za podizanje svijesti svih dionika uključenih u kolektivno pregovaranje o važnosti načela jednakih plaća za rad jednake vrijednosti i primjeni Zakona o radu.“

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015.

Nositelji: Ured za socijalno partnerstvo³², Gospodarsko-socijalno vijeće, MGPR.

Mjera se provodi.

Ministarstvo rada i mirovinskog sustava navodi, kao i prethodne godine, kako se mjera provodi kontinuirano u sklopu redovitih aktivnosti Ministarstva rada i mirovinskog sustava i Službe za socijalno partnerstvo, kao i kroz aktivnosti socijalnih partnera uključenih u rad Gospodarsko-socijalnog vijeća. Dionici uključeni u kolektivno pregovaranje se, prema ukazanoj potrebi, upozoravaju o važnosti načela jednakih plaća za jednaki rad i rad jednake vrijednosti za žene i muškarce.

Mjera 2.3.4. „Unaprjeđivat će se prikupljanje, obrada, analiza i distribucija statističkih pokazatelja o jazu u plaćama između muškaraca i žena.“

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015.

Nositelji: DZS, Ured za RS, županijska povjerenstva za RS.

Mjera se provodi samo djelomično.

Državni zavod za statistiku navodi (kao i za mjeru 2.1.3.) kako u statističkim istraživanjima s područja tržišta rada, koja provodi Zavod, spol je jedno od osnovnih obilježja po kojem se prikupljaju podaci i u skladu s time se statistički pokazatelji i objavljuju po spolu, u svim publikacijama. *Ured za ravnopravnost spolova* se o provedbi navedene mjere nije izričito očitovao. *Županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova* su načelno provodila aktivnosti vezane uz zapošljavanje žena i njihove plaće, ali ne navode i ostale aktivnosti koje bi uključivale provedbu ove mjere.

Područje 3. RODNO OSJETLJIVO OBRAZOVANJE

Cilj 3.1. Uvesti rodno osjetljiv odgoj i obrazovanje u cjelokupni obrazovni sustav, uz uklanjanje rodnih stereotipa iz udžbenika i nastavnih planova i programa.

Mjera 3.1.2. „U postupku procjenjivanja usklađenosti udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava s Nacionalnim okvirnim kurikulumom, predmetnim kurikulumima i Udžbeničkim standardom, stručna povjerenstva neće dati pozitivno mišljenje na udžbenike i pripadajuća dopunska nastavna sredstva u kojima se pojavljuju rodni stereotipi i diskriminacija na temelju spola u tekstovima i likovno-grafičkom oblikovanju.“

Nositelji: MZOS, URS.

Rok provedbe: 2011. – 2015.

Mjera se provodi.

³² Stupanjem na snagu Uredbe o prestanku važenja Uredbe o osnivanju Ureda za socijalno partnerstvo u Republici Hrvatskoj (NN 22/12), Ured za socijalno partnerstvo prestao je s radom. Stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i drugih središnjih tijela državne uprave (NN 22/12, čl.20.) te Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva rada i mirovinskog sustava (NN 21/12, čl.40.), djelokrug i poslove dosadašnjeg Ureda preuzima Samostalna služba za socijalno partnerstvo unutar Ministarstva rada i mirovinskog sustava.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta navodi kako se posebna pažnja posvećuje problematici rodni stereotipa u udžbenicima kako bi udžbenici bili rodno osjetljivi. Ministarstvo je imenovalo Povjerenstvo za prosudbu usklađenosti udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava s etičkim zahtjevima Udžbeničkog standarda³³ koje je bilo aktivno u 2013. *Ured za ravnopravnost spolova* se o provedbi navedene mjere nije izričito očitovao. Kao pozitivan primjer u pogledu provođenja ove mjere treba istaknuti uvažavanje prošlogodišnje preporuke Pravobraniteljice i neuvršavanje udžbenika Etika 4 (V. Šipuš) za 4. razred srednje škole u Popis udžbenika za školsku godinu 2014./2015.

Mjera 3.1.4. *„Sastavni dio kurikulumu građanskog odgoja i obrazovanja bit će i kompetencije za »medijsko opismenjivanje« te će se u učenika i učenica razvijati kritičnost prema stereotipima i seksizmima koji se promiču u medijima.“*

Nositelji: AOO, MZOS.

Rok provedbe: 2011. – 2015.

Mjera se provodi.

Agencija za odgoj i obrazovanje navodi kako je jedan od temeljnih ciljeva Nastavnog plana i programa zdravstvenog odgoja i sustavno osposobljavanje učenika/ica za kritičko prosuđivanje životnih situacija i vlastitih postupaka te za odgovorno donošenje odluka. U društvenoj i kulturološkoj dimenziji građanske kompetencije od prvog razreda osnovne škole do kraja srednje škole razvijaju se ishodi i osposobljenost učenika/ica koji/e se odnose na društvene komunikacijske vještine, osvještavanje i uklanjanje stereotipa i predrasuda koje se pojavljuju u međuljudskim odnosima, provlače kroz medije i sl. Pritom se navode i ishodi koji se razvijaju kod učenika/ica. Identičan odgovor dostavilo je i *Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta*. Treba dodati da premda u Kurikulumu građanskog odgoja i obrazovanja nije vidljiva detaljna obrada tematike medijskog opismenjavanja za ravnopravnost spolova, u Nastavnom planu i programu zdravstvenog odgoja koji je donesen u 2013., ti sadržaji su uvršteni na odgovarajući način. Stoga se ova mjera može smatrati provedenom u 2013.

Mjera 3.2.1. *„Ažurirat će se, redovito provoditi i pratiti program stručnog usavršavanja iz područja ravnopravnosti spolova za nositelje i nositeljice odgojno-obrazovne djelatnosti u osnovnim i srednjim školama, sukladno Preporuci Vijeća Europe CM(2007)13 o rodno osviještenoj politici u obrazovanju.“*

Nositelji: AOO, ASO, u suradnji s OCD.

Rok provedbe: 2011. – 2015.

Mjera se provodi.

Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih je početkom šk. god. 2012./2013. održala stručni skup „Ravnopravnost spolova u sustavu strukovnog obrazovanja i na tržištu rada“ za nastavnike/ice strukovnih škola čija tema je obuhvatila i navedenu mjeru. U planu je održavanje još jednog stručnog usavršavanja u drugoj polovici šk. god. 2013./2014. na temu „Stručno usavršavanje iz područja ravnopravnosti spolova te uklanjanje nasilja nad ženama“. *Agencija za odgoj i obrazovanje* je nakon uvođenja zdravstvenog odgoja provela edukaciju svih odgojno-obrazovnih radnika/ica za primjenu nastavnog programa i priređenih nastavnih

³³ Navedeno Povjerenstvo imenovano je u 2012. a njegova članica je i pravobraniteljica za ravnopravnost spolova Višnja Ljubičić.

materijala u koje je uključen rodno osjetljivi odgoj i obrazovanje. Osim navedenog sustavnog stručnog usavršavanja provodile su se posebno tematski ciljane edukacije o ravnopravnosti spolova za nositeljce i nositelje odgojno-obrazovnog procesa.

Mjera 3.2.2. „*Pratit će se primjena jezičnih standarda za sadržaje svjedodžbi, certifikata, licencija i diploma navođenjem strukovne kvalifikacije, zvanja i zanimanja u muškom, odnosno ženskom rodu, ovisno o spolu primatelja i primateljice dokumenta.*“

Nositelji: MZOS i druga nadležna tijela i institucije koje izdaju javne isprave.

Rok provedbe: 2011. – 2015.

Mjera se provodi.

Prema očitovanju *Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta*, sva pedagoška dokumentacija i evidencija usklađena je sa Zakonom o ravnopravnosti spolova, Zakonom o akademskim i stručnim nazivima i akademskom stupnju i Pravilnikom o sadržaju i obliku svjedodžbi i drugih javnih isprava te pedagoškoj dokumentaciji i evidenciji u školskim ustanovama, pri čemu se vodi računa o primjeni jezičnih standarda važnih za ravnopravnost spolova.

Cilj 3.3. Postići spolnu ravnotežu u odabiru područja obrazovanja u srednjim školama i visokoškolskim ustanovama.

Mjera 3.3.1. „*Temeljem analize statističkih podataka iskazanih po spolu o uključenosti učeničke populacije u izborne/fakultativne programe, obrazovna će ustanova, prema potrebi, izraditi mjere za povećanje uključenosti podzastupljenog spola.*“

Nositelji: MZOS, osnovne i srednje škole.

Rok provedbe: 2012. – 2015.

Mjera se provodi.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta navodi kako se analiza statističkih podataka iskazanih po spolu o uključenosti učeničke populacije u izborne/fakultativne programe, kontinuirano vodi te da se posebna pozornost posvećuje podjednako zastupljenosti obaju spolova u obrazovanju. Pritom se navode relevantni statistički podaci.

Mjera 3.3.3. „*U slučaju izjednačenog rezultata po svim osnovama vrednovanja pri dodjeli visokoškolskih stipendija, prednost će se dati podzastupljenom spolu.*“

Nositelji: MZOS, JLP(R)S, NZPUS

Rok provedbe: 2011. – 2015.

Mjera se ne provodi.

Nacionalna zaklada za potporu učeničkom i studentskom standardu navodi kako javni natječaji koje raspisuje i provodi Zaklada za dodjelu stipendija redovitim studentima/icama jasno određuju postupak vrednovanja i dodjele stipendija te da su navedeni kriteriji toliko detaljno i precizno razrađeni da još nije bilo slučaja istog mjesta na rang listi u kojem slučaju bi mogli primijeniti pravilo prednosti podzastupljenog spola. *Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta* se očitovalo na sličan način.

Područje 4. RAVNOPRAVNOST U PROCESU ODLUČIVANJA U POLITIČKOM I JAVNOM ŽIVOTU

Cilj 4.1. Postići uravnoteženu zastupljenost muškaraca i žena u predstavničkim i izvršnim tijelima vlasti na svim razinama.

Mjera 4.1.1. „Redovito će se održavati tribine, seminari, konferencije, kampanje i druge aktivnosti o političkoj zastupljenosti žena u zakonodavnoj i izvršnoj vlasti, na nacionalnoj i lokalnoj razini“.

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015.

Nositelji: ORSHS, URS, nadležna TDU sukladno zakonski propisanom djelokrugu rada, županijska/lokalna povjerenstva za RS, u suradnji s OCD.

Mjera se provodi.

Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora navodi kako je organizirao konferenciju „*Postizanje rodne ravnopravnosti: izgradnja ženskog savezništva u politici i civilnom društvu*“ (28.02.2013.) u Hrvatskom saboru, u suradnji sa Centrom za edukaciju, savjetovanje i istraživanje te Srednjoeuropskom mrežom jednakosti spolova te uz potporu Veleposlanstva SAD u Hrvatskoj. Također navode sudjelovanje predsjednice Odbora, Nansi Tireli, na tribini „*Politika treba žene*“ (01.02.2013.) u Koprivnici, u organizaciji Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije kao i na tematskoj sjednici Povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko goranske županije pod nazivom „*Politika treba žene*“ (06.03.2013.) u Rijeci. **Ured za ravnopravnost spolova** opširno navodi brojne aktivnosti poduzete tijekom 2013. vezano uz povećanje zastupljenosti žena na lokalnim izborima. Većina **povjerenstava za ravnopravnost spolova** navodi kako su imala brojne aktivnosti u cilju provedbe ove mjere³⁴.

Mjera 4.1.3. „Statistički će se evidentirati i objavljevati spolno razlučeni podaci svih prihvaćenih pravovaljanih kandidacijskih lista po predlagateljima za izbore na državnoj, županijskoj, gradskoj i općinskoj razini, kao i za izbore za Europski parlament.“

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015.

Nositelji: DIP, DZS

Mjera se provodi.

Državni zavod za statistiku navodi kako redovito preuzima od Državnog izbornog povjerenstva RH podatke o provedenim izborima na svim razinama te ih objavljuje u svojim

³⁴ Imajući u vidu kako su u 2013. bili provedeni lokalni izbori, pojedina povjerenstva su provodila određene aktivnosti po tom pitanju. Tako se Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije uključilo u kampanju za promicanje političke zastupljenosti žena pod nazivom „Uravnotežimo se“, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije je provodilo kampanju „Politika treba žene“, a tematsku sjednicu pod istim nazivom održalo je i Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije je svim političkim strankama predložilo da kod sastavljanja kandidacijskih lista ne zaborave žene, a Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije je povodom lokalnih izbora dijelilo promotivni materijal kojim se željelo ukazati na potrebu veće zastupljenosti žena na kandidacijskim listama. Okrugli stol s političarima i političarkama na temu zastupljenosti žena na izbornim listama u Puli je organiziralo Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Istarske županije. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Varaždinske županije navodi kako je po objavljenim rezultatima sa lokalnih izbora, pripremla analizu sudjelovanja žena u političkom odlučivanju te kako je utvrđen broj žena izabranih na razini Varaždinske županije te općina i gradova na njezinom području.

redovnim statističkim publikacijama. Ti statistički podaci po pravilu su prikazani prema spolu. **Državno izborno povjerenstvo** navodi kako je, vezano uz izbore članova/ica u Europski parlament iz RH (travanj 2013.) objavilo podatke o svim predloženim kandidacijskim listama i kandidatima/kinjama, kao i statističke podatke o kandidaturi u kojima je među ostalima jasno prikazan broj kandidatkinja odnosno kandidata po spolu. Također, objavljeni su i spolno razlučeni podaci prema osvojenim mandatima prema rezultatima izbora. U odnosu na lokalne izbore (svibanj, lipanj 2013.), DIP navodi kako od 2013. postoji jedinstvena informatička podrška provedbi lokalnih izbora i u sklopu nje, DIP je objavio spolno razlučene podatke o svim predloženim kandidacijskim listama i kandidatima/kinjama. Nadalje, DIP je objavio spolno razlučene podatke o svim izabranim kandidatima/kinjama za sve vrste lokalnih izbora.

Mjera 4.1.4. „Statistički će se evidentirati i objavljivati spolno razlučeni podaci prema osvojenim mandatima po strankama, odnosno nezavisnim listama, prema rezultatima provedenih izbora na državnoj, županijskoj, gradskoj i općinskoj razini, kao i za izbore za Europski parlament.“

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015.

Nositelji: DIP, DZS.

Mjera se provodi.

Državni zavod za statistiku kao i Državno izborno povjerenstvo su za navedenu mjeru dostavili identičan odgovor kao i za prethodnu mjeru (4.1.3.) iz čega je vidljivo da se mjera provodi.

Mjera 4.1.6. „Unaprijedit će se način vođenja statističkih podataka o zastupnicama Hrvatskog sabora – predsjednicama i članicama parlamentarnih radnih tijela, izaslanstava i povjerenstava, te će se isti redovito objavljivati na internetskim stranicama Hrvatskog sabora.“

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015.

Nositelj: HS/Informacijsko-dokumentacijska služba, istraživanje i informacijska mreža.

Mjera se provodi.

Hrvatski sabor / Informacijsko-dokumentacijska služba, istraživanje i informacijska mreža navodi kako je izgrađena funkcionalna specifikacija za nadogradnju modula za e-DOC bazu podataka Informacijsko-dokumentacijske službe, kako bi se osim postojećih podataka o praćenju zastupničkih aktivnosti, omogućio (između ostaloga) i unos biografskih podataka te podataka o spolu. U tijeku je implementacija nadograđenog modula u e-DOC bazu podataka, te unos i povezivanje podataka aktualnog saziva Sabora s prethodnima.³⁵

Mjera 4.1.8. „Pri imenovanju članstva nadzornih i upravnih odbora poduzeća u javnom i privatnom sektoru vodit će se računa o uspostavljanju uravnotežene zastupljenosti obaju spolova na način da podzastupljenog spola, sukladno Zakonu o ravnopravnosti spolova, ne bude manje od 40 %.“

Rok provedbe mjere je 2012. – 2015.

Nositelji: Vlada Republike Hrvatske, TDU, poduzeća.

Mjera se provodi.

³⁵ Po završetku implementacije, testiranja i unosa dostupnih podataka, statistički pregledi bit će objavljeni i javno dostupni u okviru pregleda statističkih pokazatelja o radu Sabora i zastupnika i zastupnica na adresi: <http://infodok.sabor.hr>.

Ured za ravnopravnost spolova je dostavio podatke o provedbi navedene mjere (čija nositeljica je Vlada RH) te navodi kako je Državni ured za upravljanje državnom imovinom dostavio podatak da je u nadzorne odbore i uprave 59 društava i drugih pravnih osoba, sukladno Odluci Vlade RH o utvrđivanju popisa trgovačkih društava i drugih pravnih osoba od strateškog i posebnog interesa za RH, imenovano ukupno 291 osoba, od čega 60 žena (21%) i 81 muškarac (79%). Naglašavaju kako je raspodjela po spolu povoljnija za žene u nadzornim odborima gdje su one zastupljene s 23%, a u upravama društva s 15%.

Mjera 4.1.10. *„Poticat će se veća zastupljenost žena u međunarodnim forumima u kojima se donose ključne političke odluke.“*

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015.

Nositelj: MVEP.

Mjera se provodi.

Ministarstvo vanjskih i europskih poslova navodi kako je pomoćnica ministrice za multilateralne poslove i globalna pitanja tijekom 2013. vrlo uspješno predsjedala Multinational Advisory Group (MAG) upravljačkog tijela RACVIAC-Centra za sigurnosnu suradnju. Navode i održavanje Okruglog stola o implementaciji rezolucije VS UN 1325 i 1820 na temu reforme sigurnosno sektora i rodnosti, a na okruglom stolu sudjelovala je i pomoćnica ministrice naglasivši pritom važnost ravnopravnog sudjelovanja žena u svim područjima života. Također napominju kako je pomoćnica glavnog tajnika NATO, prva žena na toj funkciji, hrvatska visoka diplomatkinja i bivša ministrica vanjskih poslova. MVEP je, pored toga, u 2013. podržao candidature svih zainteresiranih diplomatkinja i drugih hrvatskih državljanke na vodeće i druge pozicije u međunarodnim organizacijama.

Mjera 4.1.11. *„Pri sastavljanju i imenovanju predstavnika i predstavnica u izaslanstva, povjerenstva i druga tijela, vodit će se računa o uravnoteženoj zastupljenosti žena i muškaraca.“*

Rok provedbe mjere je 2012. – 2015.

Nositelji: HS, Vlada RH, TDU, pravne osobe s javnim ovlastima, JLP(R)S.

Mjera se provodi.

Hrvatski sabor se o provedbi navedene mjere nije očitovao pa nije bilo moguće ocijeniti provedbu mjere. *Vlada RH* (za koje je podatke dostavio URS) navodi kako vodi računa o uravnoteženoj zastupljenosti muškaraca i žena pri imenovanju članova i članica izaslanstava, povjerenstava i drugih tijela što je razvidno u Odlukama Vlade RH objavljenim na njenim internetskim stranicama kao i u Narodnim novinama.

Cilj 4.2. Unaprijedit će se položaj žena u športu.

Mjera 4.2.1. *„Povećat će se udio žena u upravljačkim strukturama športskih saveza i drugih športskih organizacija sukladno Zakonu o ravnopravnosti spolova.“*

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015.

Nositelji: HOO, HPO, državni i lokalni športski savezi.

Mjera se provodi.

Hrvatski olimpijski odbor navodi kako je Komisija za žene u športu HOO-a usvojila Akcijski plan za realizaciju mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za 2013.-2014. Također navode kako je 11.12.2013. održan VI. Seminar za koordinatorice za žene u športu pod nazivom „Žene u športu: Mogućnosti i ograničenja“ u organizaciji Komisije za žene u športu HOO-a, a u suradnji s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta i Gradskim uredom za obrazovanje, kulturu i šport Grada Zagreba. Nadalje, Komisija za žene u športu HOO-a tiskala je sredinom 2013. Zbornik radova V. seminaru za žene u športu: „*Ususret olimpijskim igrama London 2012.*“. Navode kako se upravljačka struktura u HOO-u nije mijenjala tako da je zastupljenost žena na upravljačkim pozicijama ostala ista kao i 2012. (17%). **Hrvatski paraolimpijski odbor** navodi kako je tijekom 2013. provedena analiza o zastupljenosti žena u tijelima HOP-a. Navode kako je Izvršni odbor HPO-a donio preporuku koja je poslana članicama – nacionalnim sportskim savezima osoba s invaliditetom da vode računa o Zakonu o ravnopravnosti spolova i nacionalnoj politici za ravnopravnost spolova te da u svoje upravljačke strukture uključe veći broj žena.

Mjera 4.2.3. „Sportašicama će se osigurati jednaka dostupnost športske infrastrukture, kako u vremenu korištenja tako i u kvaliteti, te dostupnost stručnog usavršavanja, osposobljavanja i zapošljavanja u športu.“

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015.

Nositelji: HOO, HPO, državni i lokalni športski savezi, športski klubovi, JLP(R)S.

Mjera se provodi.

Hrvatski olimpijski odbor navodi kako je akcijska mjera iz Akcijskog plana realizaciju Nacionalne politike 2013.-2014. za tu mjeru „*Stvaranje registra športske infrastrukture s naglaskom na rodnu dimenziju*“ te kako provedba navedenog projekta ovisi o mogućnosti osiguranja financijskih sredstava.³⁶ Hrvatska olimpijska akademija vodi evidenciju zastupljenosti žena i muškaraca u stručnom usavršavanju i osposobljavanju te su dostavljeni statistički podaci o tome. **Hrvatski paraolimpijski odbor** navodi kako sportašice koje treniraju u sklopu djelovanja HPO-a imaju jednaku dostupnost športske infrastrukture, kako u vremenu korištenja tako i kvaliteti objekata, ali situacija nije zadovoljavajuća u pogledu pristupa sportske infrastrukture za ukupni sport osoba s invaliditetom.³⁷

Područje 5. UKLANJANJE NASILJA NAD ŽENAMA

Cilj 5.1. Ukloniti sve oblike nasilja nad ženama te unaprijediti položaj i zaštitu prava žena žrtava svih oblika nasilja.

Mjera 5.1.4. „Donijet će se i distribuirati Protokol o postupanju u slučaju seksualnog nasilja svim relevantnim ustanovama, uključivši osnovne i srednje škole, uz praćenje njegove primjene.“

³⁶ Vezano uz stručno usavršavanje žena u športu, Komisija za žene u športu je pokrenula inicijativu za organizaciju seminaru za žene za upravljačke poslove u športu.

³⁷ Također navode kako je sportašicama jednako dostupna mogućnost stručnog usavršavanja, osposobljavanja i zapošljavanja te da je u 2013. poslan upit sportašicama, aktivnim i onim koje su završile sportsku karijeru, da se prijave za sudjelovanje u radionici EPC-a pod radnim nazivom „EMPOWERING WOMEN FOR LEADERSHIP“, koja će biti organizirana u svibnju 2014. u Beču.

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015.

Nositelji: URS, MZOŠ, županijska/lokalna povjerenstva za RS u suradnji s OCD.

Mjera se provodi.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta navodi kako je navedeni Protokol objavljen 21.12.2012. na mrežnim stranicama Ministarstva te da je dostupan svim osnovnim i srednjim školama koje po njemu postupaju. Navode kako tijekom 2013. nije bilo slučajeva prijavljenog seksualnog nasilja. *Ured za ravnopravnost spolova* navodi kako je u 2013. Ministarstvu unutarnjih poslova i Ministarstvu pravosuđa uputio pismeni zahtjev za dostavom prijedloga izmjena i dopuna pojedinih odredbi Protokola o postupanju u slučaju seksualnog nasilja iz njihove nadležnosti, nastavno na stupanje na snagu novog Kaznenog zakona te Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku.

Mjera 5.1.7. *„Odredbama zakona, pravilnika i drugih akata koji reguliraju područje športa, šport će se učiniti sigurnim za žene i djevojke od svih oblika nasilja, uključujući seksualno nasilje, te će se s tim u vezi educirati športaši i športašice, a počinitelji snositi adekvatne sankcije od strane svojih športskih organizacija i športskih saveza.“*

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015.

Nositelji: MZOŠ, NVS, HOO, HPO, športski savezi i klubovi.

Mjera se djelomično provodi.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta navodi kako je u pripremi izrada novog Zakona o sportu kojim će se nastojati regulirati provođenje navedene mjere. *Nacionalno vijeće za sport* navodi, kao i prošle godine, kako je izradilo studiju „*Temeljna načela i smjernice razvoja sporta u Republici Hrvatskoj*“ koja predstavlja podlogu za izradu daljnjih studija i analiza te ukazuje na neke od ključnih problema sustava hrvatskog sporta.³⁸ *Hrvatski olimpijski odbor* se o provođenju navedene mjere nije izričito očitovao. *Hrvatski paraolimpijski odbor* napominje, kao i prošle godine, da nije zaprimio nikakve pritužbe ili žalbe, pismene niti usmene, o postojanju određenih oblika nasilja iskazanih prema sportašicama HPO-a.

Iako većina nositelja navodi određene aktivnosti vezano uz položaj žena u športu, te aktivnosti (kao i tijekom 2012.) ne uključuju ciljne edukacije sportaša i sportašica vezano uz seksualno nasilje, a što je predviđeno ovom mjerom.

Cilj 5.2. Unaprijediti sustav vođenja statističkih podataka, međusektorsku suradnju i koordinaciju nadležnih državnih tijela, institucija i organizacija civilnog društva u rješavanju problema nasilja nad ženama na nacionalnoj i na lokalnoj razini te osigurati kontinuiranu edukaciju nadležnih tijela.

Mjera 5.2.1. *„Unaprijedit će se sustav vođenja statističkih podataka (uz uvođenje kontinuiranog statističkog praćenja odnosa žrtve i počinitelja nasilja) i sustavno analitički pratiti slučajeve svih oblika nasilja nad ženama, izuzev obiteljskog nasilja, te unaprijediti razmjenu podataka i suradnju policije, zdravstvenih ustanova, sudova, Državnog odvjetništva Republike Hrvatske i organizacija civilnog društva koje pružaju pomoć i podršku žrtvama nasilja.“*

³⁸ Navedena studija analizira i poziciju žena u hrvatskom sportu na temelju dostupnih podataka te daje smjernice daljnjeg razvoja i poboljšanja položaja žena u sportu. Nacionalno vijeće za sport je navedenom studijom predvidjelo izradu i posebne studije „*Žene u sportu*“.

Rok provedbe mjere je 2011.-2015.

Nositelji: DORH, MUP, MZSS, MINO, DZS, sudovi, zdravstvene ustanove, u suradnji s OCD.

Mjera se uglavnom provodi.

Državno odvjetništvo RH navodi kako je sustav koji bi omogućavao evidentiranje praćenja odnosa žrtve i počinitelja nasilja za sada uveden i koristi se u 1/3 županijskih državnih odvjetništava sa pripadajućim općinskim državnim odvjetništvima na području RH, a potpuna realizacija sustava za sada nije okončana zbog nedostatne infrastrukture³⁹. *Ministarstvo unutarnjih poslova* navodi kako je unaprijeđen sustav vođenja statističkih podataka u pogledu praćenja odnosa žrtve i počinitelja nasilja tako da se od 2013. navedeni odnosi, osim za kaznena djela iz domene kaznenopravne zaštite djece i maloljetnika, statistički prate i za sva druga kaznena djela. Navodi kako je djelovanjem Nacionalnog i županijskih timova za prevenciju i suzbijanje nasilja u obitelji i nasilja nad ženama nastavljena međusektorska suradnja policije s drugim institucijama i udrugama civilnog društva u cilju pravodobne razmjene informacija i što žurnijeg postupanja u sprečavanju nasilja i zaštiti žrtava.⁴⁰ *Ministarstvo zdravlja* navodi kako dostavilo na pozornost svih ravnatelja zdravstvenih ustanova u RH informaciju o Zaključku Vlade RH kojim je na sjednici 29.11.2012. donesen Protokol o postupanju u slučaju seksualnog nasilja te da je isti objavljen na internetskoj stranici Ministarstva. Istim dopisom Ministarstvo je izvijestilo da su institucije nadležne za postupanje sa žrtvama seksualnog nasilja obvezne biti dostupne i dosljedno primjenjivati Protokol. *Ministarstvo socijalne politike i mladih* navodi kako su Pravilnikom o sadržaju obvezne evidencije i izvješća, načinu prikupljanja, obrade i pohrane statističkih podataka iz područja primjene Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji (NN 105/11) definirane obveze policije, državnog odvjetništva, suda, centara za socijalnu skrb i zdravstvenih ustanova o vođenju evidencije o poduzetim radnjama prema Zakonu, sukladno Obrascima koji čine sastavni dio Pravilnika. Sukladno odredbama Pravilnika putem nadležnih tijela isti dostavljaju ministarstvu nadležnom za poslove obitelji objedinjena polugodišnja i godišnja izvješća. Budući da je ministarstvo nadležno za poslove obitelji nadležno za prikupljanje, obradu i pohranu prikupljenih podataka, u Ministarstvu socijalne politike i mladih u tijeku je uvođenje baze statističkih podataka o nasilju u obitelji, a za što je u 2013. osigurano 100.000,00 kn. *Ministarstvo pravosuđa* navodi kako u ovom trenutku nije u mogućnosti dati navedena izvješća jer još nisu stvoreni svi preduvjeti za kontinuirano statističko praćenje, povezivanje i razmjenu podataka s ostalim tijelima državne uprave i organizacijama civilnog društva budući da je u tijeku implementacija jedinstvenog sustava.

Mjera 5.2.2. „Provodit će se sustavna edukacija sudstva, općinskih i županijskih državnih odvjetništava, zdravstvenih djelatnika i djelatnica, djelatnika i djelatnica odgojno-obrazovnih ustanova, obiteljskih centara i policijskih uprava, socijalnih radnika i radnica te stručnjaka i stručnjakinja s područja zaštite mentalnog zdravlja, radi unapređenja pružanja pravne zaštite i pomoći žrtvama nasilja, posebice žrtvama seksualnog nasilja, kao

³⁹ DORH navodi kako se za sada slučajevi nasilja u međusobnom odnosu počinitelja i žrtve nasilja, kao i slučajevi svih oblika nasilja nad ženama analitički prate u pisanom godišnjem izvješću o radu državnog odvjetništva koji predstavlja službeni dokument objavljen na internetskim stranicama DORH-a.

⁴⁰ Također navodi uključenost u aktivnosti uspostave Nacionalnog pozivnog centra za žrtve zločina kao sustavnog dijela projekta Programa UN-a te aktivnosti vezane uz suzbijanje trgovine ljudima.

i žrtvama diskriminacije na temelju spolne orijentacije, rodnog identiteta i rodnog izražavanja.“

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015.

Nositelji: PA., Pol.A., MOBMS, MZSS, MUP, AOO, ASO i javne ustanove u okviru svog zakonom propisanog djelokruga rada, u suradnji s OCD.

Mjera se provodi od strane većine nositelja.

Pravosudna akademija navodi kako su tijekom 2013. održane 3 jednodnevne radionice sa ukupno 49 polaznika/ica pod nazivom „Nasilje u obitelji“ (29.04.2013. u Varaždinu, 13.06.2013. u Osijeku i 09.07.2013. u Rijeci), a svrha radionica je bila upoznavanje s novim institutima i sankcijama na području zaštite žrtava. **Policijska akademija** navodi kako je u okviru Specijalističkog tečaja za maloljetničku delinkvenciju i kriminalitet na štetu obitelji i mladeži, održanog od 22.04.-12.06.2013., tema nasilja i nasilja nad ženama realizirana u trajanju od ukupno 60 sati, a predavanje su održale i predstavnice Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova.⁴¹ Zaključno se navodi kako je tijekom 2013. kroz različite oblike edukacija (koji se detaljno navode i opisuju) ukupno senzibilizirano 790 policijskih službenika/ica, državnih odvjetnika/ica, sudaca/kinja prekršajnih, općinskih i županijskih sudova, socijalnih radnika/ica, liječnika/Ica obiteljske i školske medicine, odgojno-obrazovnih djelatnika/ica obiteljskih centara, predstavnika/ica lokalne uprave i organizacija civilnog društva. **Ministarstvo zdravlja** navodi su u sklopu međuresorne suradnje za postupanje u slučaju nasilja u obitelji, u međuresorne županijske timove imenovani i županijski koordinatori resora zdravstva. Na četvrtom međuresornom edukacijskom seminaru pod nazivom „Uloga i važnost međuresorne suradnje na području obiteljsko pravne i kazneno pravne zaštite djece, mladeži i obitelji“, održanom 17.-18.10.2013. u Vinkovcima, osim imenovanih koordinatora resora zdravstva iz pet županija s područja Slavonije, sudjelovalo je i devet djelatnika/ica Zavoda za hitnu medicinu. **Ministarstvo socijalne politike i mladih** navodi kako je 17.-18.10.2013. u Vinkovcima održan Stručni skup pod nazivom *Uloga i važnost međuresorne suradnje na području obiteljsko pravne i kaznenopravne zaštite djece, mladeži i obitelji*, gdje su obrađene teme vezano uz ulogu nacionalnog i županijskog tima u prevenciji i suzbijanju nasilja u obitelji kao i djelatnosti organizacija civilnog društva za pomoć i podršku žrtvama nasilja u obitelji na području Slavonije. **Ministarstvo unutarnjih poslova** navodi slične aktivnosti kao i Policijska akademija **Agencija za odgoj i obrazovanje** navodi kako su održani specijalizirani seminari i radionice za odgojno-obrazovne radnike/ice za korištenje metode simuliranih suđenja, da je podijeljen priručnik *Zakon u razredu – prema kulturi vladavine prava i demokraciji* te da je održana državna Smotra simuliranih suđenja za učenike/ice srednjih škola. **Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih** navodi kako, kao i prošle godine, u provedbi navedene mjere nije sudjelovala radi nedostatnih financijskih resursa.

Cilj 5.3. Osvijestiti širu javnost o pojavi, problemima i načinima suzbijanja rodno uvjetovanog nasilja

⁴¹ Također, i u okviru IPA projekta 2009. „Jačanje kapaciteta u području suzbijanja seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja djece te pružanja pomoći ranjivim žrtvama kriminaliteta“ održano je 14 seminara koje je pohađalo 290 polaznika/ica. Nadalje, tijekom svibnja i lipnja 2013. predavačica Visoke policijske škole i voditeljica programa specijalizacije Policijske akademije, održale su niz radionica za cca 60 polaznika/ica, s ciljem prevencije i boljeg međuresornog uvezivanja nadležnih tijela.

Mjera 5.3.1. *„Organizirat će se i provoditi kampanje i druge aktivnosti, radionice, predavanja, tribine, okrugli stolovi o problemu rodno uvjetovanog nasilja, uključujući trgovanje ljudima i prostituciju kao i nasilje nad LGBT osobama te tiskati, distribuirati publikacije i edukativne materijale o svim oblicima nasilja nad ženama radi informiranja i podizanja javne svijesti o pojavi, problemima i načinima suzbijanja rodno uvjetovanog nasilja.“*

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015.

Nositelji: ULJP, URS, MZSS, MOBMS, MUP, PA., ASO, JLP(R)S, županijska povjerenstva za RS, obiteljski centri, nezavisni stručnjaci i stručnjakinje koji djeluju na području suzbijanja nasilja nad ženama, u suradnji s OCD.

Mjera se provodi od strane većine nositelja.

Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina navodi kako je u suradnji sa Mrežom žena s invaliditetom Zajednice saveza osoba s invaliditetom – SOIH tiskao prigodne letke vezano uz ženska ljudska prava u sklopu provođenja Kampanje „16 dana aktivizma“. Nadalje u organizaciji Ureda održane su dvije rasprave – jedna 28.06.2013. u Rijeci, a druga 08.07.2013. u okviru projekta „Podrška borbi protiv zločina iz mržnje“, a 28.06.2013. je Ured organizirao okrugli stol pod nazivom „Prevenција i suzbijanje zločina iz mržnje u RH“. *Ured za ravnopravnost spolova* navodi kako je tijekom 2013. samostalno i u suradnji sa državnim tijelima, županijskim povjerenstvima za RS i drugim nadležnim tijelima te organizacijama civilnog društva sudjelovao u raznim aktivnostima osvještavanja javnosti o problemu rodno uvjetovanog nasilja te se detaljno navode poduzete aktivnosti.⁴² *Ministarstvo socijalne politike i mladih* navodi kako su aktivnosti vezane za provedbu navedene mjere provodili obiteljski centri koji su tijekom 2013. organizirali odnosno provodili radionice, predavanja, tribine i okrugle stolove o problemu rodno uvjetovanog nasilja. *Ministarstvo unutarnjih poslova* navodi brojne aktivnosti vezano uz provedbu ove mjere kao što je sudjelovanje na 4. Stručnom skupu međuresorne suradnje na području zaštite od nasilja u obitelji i nasilja nad ženama te suradnja Policijske akademije s predstavnicima LGBT udruga Iskorak i Kontra kroz projekt „Prevenција i suzbijanje zločina iz mržnje prema LGBT osobama“. Zaključno se navodi kako je kroz navedene oblike edukacije ukupno senzibilizirano preko 300 policijskih službenika/ica, državnih odvjetnika/ica, sudaca/sutkinja prekršajnih, općinskih i županijskih sudova, socijalnih radnika/ica, liječnika/ica obiteljske i školske medicine, odgojno-obrazovnih djelatnika/ica obiteljskih centara. *Pravosudna akademija* navodi kako je 21.11.2013. u Zagrebu održana „Radionica na temu procesuiranja kaznenog djela trgovanja ljudima“, a svrha radionice je bilo upoznavanje s ključnim konceptima procesuiranja kaznenog djela trgovanja ljudima. Na radionici je sudjelovalo ukupno 16 polaznika/ica. *Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih* navodi kako u provedbi navedene mjere nije sudjelovala radi nedostatnih financijskih resursa. Iz izvješća većine *županijska povjerenstava*

⁴² URS navodi kako je u veljači 2013. sudjelovao u globalnoj kampanji protiv nasilja nad ženama „Milijarda ustaje“, na završnoj regionalnoj konferenciji „Što jest ekonomsko nasilje i kako ga spriječiti i/ili sankcionirati“, na otvorenju projekta „Jačanje identifikacije žrtava trgovanja ljudima“, na tribini „Odgovorno prema ratnom zločinu silovanja“ i slične aktivnosti.

za RS vidljivo je kako su povjerenstva provodila brojne aktivnosti o problemu rodno uvjetovanog nasilja i podizanja društvene svijesti o toj problematici.⁴³

Područje 6. MEĐUNARODNA POLITIKA I SURADNJA

Cilj 6.1. Provođit će se upoznavanje javnosti s politikama ravnopravnosti spolova Europske unije i drugih međunarodnih organizacija.

Mjera 6.1.2. „Razradit će se modaliteti suradnje s Europskim institutom za ravnopravnost spolova.“

Rok provedbe mjere je 2011.-2015.

Nositelji: URS u suradnji s koordinatorima/icama za RS u tijelima državne uprave.

Mjera se provodi.

Ured za ravnopravnost spolova navodi kako je uključen u različite oblike suradnje sa Europskim institutom za ravnopravnost spolova, a teme suradnje vezane su za sedam prioritetnih područja: Pekinška platforma za djelovanje, borba protiv nasilja nad ženama, uvođenje načela ravnopravnosti spolova u sve politike, Indeks ravnopravnosti spolova, edukacija, muškarci i ravnopravnost spolova, uklanjanje stereotipa. Pritom Ured detaljno opisuje aktivnosti u 2013. poduzete u cilju provođenja mjere.

Mjera 6.1.3. „Republika Hrvatska sudjelovat će u programu Zajednice PROGRESS (2007.-2013.) u okviru V. komponente: Ravnopravnosti spolova.“

Rok provedbe mjere je 2013.-2015.

Nositelji: URS, MGRP.

Mjera se provodi.

Ured za ravnopravnost spolova navodi kako je u okviru natječaja Programa Zajednice za zapošljavanje i socijalnu solidarnost – PROGRESS „Potpora informacijskim i komunikacijskim aktivnostima usmjerenim na uklanjanje nasilja nad ženama“, Europska komisija je u studenom 2013. odobrila sufinanciranje projekta „Moj glas protiv nasilja“ u iznosu od 161.385,68 EUR-a. *Ministarstvo rada i mirovinskog sustava* navodi kako je nadležno tijelo za ukupnu koordinaciju programa u RH te da je tijekom 2013. redovito izvještavalo javnost o svim aktivnostima, programima te objavljenim i planiranim natjecajima za dodjelu sredstava putem svoje službene web stranice.

Mjera 6.1.6. „Koodinirat će se djelovanje Republike Hrvatske u praćenju rada kao i aktivno predstavljanje i sudjelovanje u aktivnostima Vijeća za ljudska prava UN-a, UN-ove Komisije za status žena i UN-ova entiteta za ravnopravnost spolova i osnaživanje žena – UN WOMEN i drugih tijela, radnih skupina i mehanizama UN-a.“

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015.

Nositelji: MVPEI, URS.

⁴³ To su: tematske sjednice, javne tribine, kampanje, obilježavanje važnijih datuma iz područja ljudskih prava, tiskanje plakata, nastupi na lokalnim TV i radio postajama.

Mjera se provodi.

Ministarstvo vanjskih i europskih poslova navodi kako je i tijekom 2013. aktivno sudjelovalo u radu i unaprjeđivalo suradnju sa svim relevantnim tijelima UN-a, od Vijeća za ljudska prava, do Komisije o položaju žena i UN WOMEN, te Odbora Konvencije UN o suzbijanju svih oblika diskriminacije prema ženama (CEDAW). Pritom se navode i brojne aktivnosti poduzete u cilju provedbe navedene mjere.⁴⁴ **Ured za ravnopravnost spolova** navodi kako je u ožujku 2013. predstavnica Ureda sudjelovala kao članica nacionalnog izaslanstva na 57. zasjedanju Komisije o statusu žena UN-a u New Yorku na temu uklanjanja i sprječavanja svih oblika nasilja nad ženama i djevojčicama.

Mjera 6.1.7. „Promicat će se primjena UN-ove Konvencije o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena, Pekinške deklaracije i Platforme za djelovanje.“

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015.

Nositelji: URS, MVPEI, TDU i JLP(R)S.

Mjera se provodi.

Ured za ravnopravnost spolova navodi kako je izradio i pripremio, te posredstvom Ministarstva vanjskih i europskih poslova i Stalne misije RH pri UN-u, dostavio objedinjeno Četvrto i peto periodično izvješće RH prema čl.18. *UN Konvencije o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena*, koje je prethodno usvojila Vlada RH na sjednici u veljači 2013. **Ministarstvo vanjskih i europskih poslova** navodi kako njegovi predstavnici/ice u svim relevantnim diplomatskim aktivnostima naglašavaju važnost primjene navedenih dokumenata, pri čemu se poseban naglasak stavlja na pitanje suzbijanja nasilja nad ženama.⁴⁵

Mjera 6.1.8. „Nastavit će se suradnja s UN-om na području ravnopravnosti spolova u sklopu provedbe Milenijske deklaracije i Milenijskih razvojnih ciljeva.“

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015.

Nositelji: URS, MVPEI, nadležna TDU.

Mjera se provodi.

Ured za ravnopravnost spolova navodi kako je ravnateljica sudjelovala na sastanku Skupine visoke razine za uvođenje rodno-osviještene politike Europske komisije u Vilniusu u rujnu 2013. gdje se raspravljalo o izradi stajališta EU o Milenijskim razvojnim ciljevima nakon 2015. i njihovom povezivanju s ciljevima održivog razvoja. Navedeno pitanje je od velike važnosti u pripremi za 58. Sjednicu UN Komisije za status žena u ožujku 2014. **Ministarstvo vanjskih i europskih poslova** navodi kako je u 2013. aktivno (u svim relevantnim diplomatskim aktivnostima) sudjelovalo u radu relevantnih tijela UN u području ravnopravnosti spolova, a u okviru provedbe navedenih dokumenata, pri čemu se naglašavalo kako je postizanje ravnopravnosti spolova i aktivno sudjelovanje žena u svim segmentima društva preduvjet za iskorjenjivanje siromaštva.

⁴⁴ Naime MVEP je u svojstvu predsjedatelja UN-ovom Komisijom za izgradnju mira, zajedno s UN WOMEN u rujnu 2013. organiziralo ministarski sastanak na temu „*Ekonomsko osnaživanje žena u izgradnji mira*“, a sastankom je predsjedala ministrica. Na sastanku je usvojena *Deklaracija o gospodarskom osnaživanju žena u izgradnji mira* kojom se potvrđuje važna uloga žena u sprječavanju i rješavanju sukoba i u izgradnji mira. Nadalje, tijekom visokog segmenta 68. zasjedanja Opće skupštine UN-a, ministrica je sudjelovala i na ministarskom sastanku britanske *Inicijative za suzbijanje seksualnog nasilja u sukobima (Preventing Sexual Violence Initiative – PSVI)*.

⁴⁵ MVEP ističe sudjelovanje veleposlanika/stalnog predstavnika RH pri UN-u u New Yorku na forumu dionika UN WOMEN, koji je u studenom 2013. održan kao priprema za 58. zasjedanje Komisije o položaju žena.

Mjera 6.1.10. „*Promicat će se ravnopravnost spolova izvan Republike Hrvatske putem regionalne suradnje institucionalnih mehanizama za ravnopravnost spolova i drugim oblicima suradnje sa susjednim državama.*“

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015.

Nositelji: ORSHS, URS, MVPEI, nadležna TDU sukladno zakonski propisanom djelokrugu rada, OCD.

Mjera se provodi.

Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora navodi brojne aktivnosti u cilju provođenja navedene mjere kao što su sudjelovanje izaslanstva Odbora na regionalnoj konferenciji Kojega je roda sigurnost“ UN Rezolucija 1325 Žene, mir i sigurnost: globalno-regionalno-lokalno 27.-28.02.2013. u Banja Luci. Nadalje navodi se sudjelovanje članice Odbora na okruglom stolu Sigurnosni sektor i spol: Implementacija rezolucija 1325 i 1820 Vijeća sigurnosti UN-a 12.-14.03.2013. u Zagrebu. Navode se i brojne druge aktivnosti poduzete u cilju provedbe mjere. *Ured za ravnopravnost spolova* navodi kako su tijekom 2013. ravnateljica i djelatnice Ureda održale niz stručnih sastanaka sa stranim delegacijama u okviru njihova službenog posjeta RH na kojima su razmijenjena iskustva u području promicanja ravnopravnosti spolova te je predstavljen rad Ureda. Pritom Ured detaljno navodi konkretne aktivnosti i održane sastanke. *Ministarstvo vanjskih i europskih poslova* navodi kako je tijekom 2013. sudjelovalo na svim međunarodnim i regionalnim forumima posvećenim jačanju ravnopravnosti spolova. Pritom se posebno ističe kako je Ministarstvo u suradnji s RACVIAC-om u ožujku 2013. organiziralo Okrugli stol o implementaciji rezolucija Vijeća sigurnosti UN 1325 i 1820 u kontekstu reforme sigurnosnog sektora, a cilj navedenog okruglog stola je bila razmjena iskustava u području rodne jednakosti. Nadalje, predstavnica Ministarstva je u svibnju 2013. sudjelovala na regionalnoj konferenciji Ohridske inicijative „Jačanje zajednice 1325 u regiji“, a koja konferencija je održana uz podršku UN WOMEN.

Područje 7. INSTITUCIONALNI MEHANIZMI I NAČINI PROVEDBE

Cilj 7.1. O snažiti mehanizme za provedbu ravnopravnosti spolova na nacionalnoj i lokalnoj razini i unaprijediti njihovo koordinirano djelovanje.

Mjera 7.1.1. „*Redovito će se održavati edukativni seminari za državne službenike i službenice radi učinkovitijeg provođenja propisa i zadaća u provedbi politike ravnopravnosti spolova i izradit će se Vodič za službenike i službenice u državnoj upravi i lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi o pitanjima ravnopravnosti spolova.*“

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015.

Nositelji: MU, URS, u suradnji s OCD.

Mjera se djelomično provodi.

Ministarstvo uprave navodi kako je tijekom 2013. u organizaciji Državne škole za javnu upravu, a u suradnji s URS, održano 5 radionica iz područja ravnopravnosti spolova koje je pohađalo ukupno 85 polaznika/ica. Četiri radionice su organizirane na središnjoj razini dok je jedna radionica organizirana za članove/ice lokalnih povjerenstava. *Ured za ravnopravnost*

spolova navodi kako su u 2013. održana 4 edukativna seminar na kojima je sudjelovalo ukupno 59 državnih službenica i 13 službenika te jedan seminar za članove/ice županijskih povjerenstava za RS u kojem je sudjelovalo 12 predstavnika/ica županijskih povjerenstava za RS iz sedam županija. Međutim, Ministarstvo se, kao i URS, nije očitovao vezano uz dio mjere koji se odnosi na izradu navedenog Vodiča, pa je Pravobraniteljica zaključila kako po tom pitanju još uvijek nisu poduzete predviđene aktivnosti.

Mjera 7.1.2. „Provodit će se zajedničke aktivnosti za promicanje mjera iz Nacionalne politike za ravnopravnost spolova, uključujući održavanje javnih tribina, kampanja, okruglih stolova i drugih aktivnosti.“

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015.

Nositelji: ORSHS, URS, TDU sukladno zakonski propisanom djelokrugu rada, županijska povjerenstva za RS, u suradnji s OCD.

Mjera se provodi.

Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora naveo je brojne aktivnosti u kojima su njegovi članovi/ice sudjelovali/e (okrugli stolovi, koordinacijski međuresorni sastanci, tematske sjednice, konferencije), a kojim aktivnostima su se, između ostaloga, promicale i mjere iz Nacionalne politike za ravnopravnost spolova. *Ured za ravnopravnost spolova* također navodi brojne aktivnosti poduzete u cilju provođenja mjere. Većina *županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova* navodi aktivnosti u sklopu kojih su se promicale i mjere iz Nacionalne politike za ravnopravnost spolova (kampanje, medijske istupe, okrugle stolove). Dakle, navedena mjera se uglavnom provodila u sklopu redovnih aktivnosti povjerenstava.

Mjera 7.1.3. „Županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova pri predstavničkim tijelima poticat će osnivanje gradskih i općinskih povjerenstava za ravnopravnost spolova u svojim županijama, voditi evidenciju, surađivati s njima i o navedenom redovito izvještavati Ured za ravnopravnost spolova.“

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015.

Nositelji: Županijska povjerenstva za RS.

Mjera se provodi.

Ured za ravnopravnost spolova navodi kako su županijska povjerenstva za RS poticala osnivanje gradskih i općinskih povjerenstava za RS upućivanjem dopisa i preporuka jedinicama lokalne samouprave, kao i raznim drugim aktivnostima. Prema dostupnim informacijama, djeluje 90-tak gradskih i općinskih povjerenstava za RS. Pojedina *povjerenstva za ravnopravnost spolova* navode kako su tijekom 2013. poticala osnivanja općinskih i lokalnih povjerenstava na području svoje županije.⁴⁶

⁴⁶ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Varaždinske županije navodi kako je uputilo dopis svim jedinicama lokalne samouprave na svom području vezano uz potrebu osnivanja povjerenstava za ravnopravnost spolova na lokalnoj razini. Slično navodi i Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije koje je održalo sjednicu koordinacije lokalnih povjerenstava i koje preporukama djeluje prema jedinicama lokalne samouprave podsjećajući ih na obvezu osnivanja lokalnih povjerenstava. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Međimurske županije navodi kako su osnovana povjerenstva/odbori u Gradu Čakovcu, Murskom Središću, Prelogu i Općini Nedelišće. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Istarske županije navodi kako su početkom rujna 2013. poslana pismene preporuke u 10 gradova i 31 općinu o primjeni odredaba Zakona o ravnopravnosti spolova prema kojem su jedinice lokalne samouprave dužne osnovati

Mjera 7.1.4. *„Županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova poticat će u suradnji s upravnim tijelima jedinica lokalne samouprave, organizacijama civilnog društva koje se bave pitanjima promocije i zaštite ljudskih prava, znanstvenim institucijama, medijima i drugim zainteresiranim subjektima afirmaciju žena u lokalnoj zajednici, posebice u političkom i javnom životu, ženskom poduzetništvu, obrazovanju i kulturi, profesionalnom i stručnom usavršavanju, promicati zdravstvenu i socijalnu sigurnost žena, te djelovati na sprječavanju svih oblika njihove diskriminacije.“*

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015.

Nositelji: Županijska povjerenstva za RS.

Mjera se uglavnom provodi.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Istarske županije navodi kako usvojenim Akcijskim planom potiče navedeno, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije navodi kako je aktivno sudjelovalo i podržalo aktivnosti koje provode organizacije civilnog društva s ciljem promocije i zaštite ljudskih prava, a sličan odgovor dalo je i Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije. I većina ostalih povjerenstava navode kako su, u većoj ili manjoj mjeri, imala brojne aktivnosti u sklopu kojih se provodila navedena mjera.

Mjera 7.1.5. *„Donijet će se akcijski planovi za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova 2011. -2015. Na razini županija i osigurati sredstva za njihovu primjenu.“*

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015.

Nositelji: Županijske skupštine, županijska povjerenstva za RS.

Mjera se provodi.

Iako nije nositelj navedene mjere, *Ured za ravnopravnost spolova* navodi kao su Akcijske planove do kraja 2013. donijele Županijske skupštine Virovitičko-podravske, Vukovarsko-srijemske, Krapinsko-zagorske, Varaždinske, Sisačko-moslavačke, Ličko-senjske, Istarske, Karlovačke, Požeško-slavonske, Zadarske, Međimurske, Koprivničko-križevačke, Primorsko-goranske, Bjelovarsko-bilogorske županije te Grada Zagreba, a slično proizlazi i iz izvješća županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova.

Mjera 7.1.6. *„Redovito će se održavati sastanci Koordinacije županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova radi unapređivanja i usklađivanja aktivnosti te razmjene informacija i primjera dobre prakse provedbe politike ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini.“*

Rok provedbe mjere je 2011. – 2015.

Nositelji: URS, županijska povjerenstva za RS.

Mjera se nije provodila u 2013.

Ured za ravnopravnost spolova navodi kako je obzirom na održavanje općih lokalnih izbora u svibnju 2013. te na konstituiranje novih saziva radnih tijela županijskih skupština, u srpnju i studenom 2013. od županijskih skupština zatražio žurno imenovanje članova/ica županijskih povjerenstava za RS. Budući da je veći dio županijskih povjerenstava za RS osnovan u

lokalna povjerenstva za ravnopravnost spolova ma svom području. Navode kako su od zadnjih lokalnih izbora osnovana tri gradska povjerenstva (Poreč, Buje, Umag).

zadnjem kvartalu 2013., URS navodi kako nije bio u mogućnosti održati sastanak Koordinacije županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova u 2013.

Cilj 7.3. Uvesti upravljanje proračunskim sredstvima prema spolu i podupirati provedbu rodni istraživanja i analiza.

Mjera 7.3.2. „Izradit će se analiza proračuna iz rodne perspektive radi utvrđivanja različitog utjecaja proračuna na žene i muškarce.“

Rok provedbe mjere je 2012. – 2013.

Nositelji: MF, URS.

Mjera nije provedena.

Ministarstvo financija, kao i prethodne godine, navodi kako za provođenje navedene mjere nema posebno planirana sredstva u financijskom planu već da su ista planirana unutar redovne djelatnosti kao i kod svih ostalih nositelja mjera. Navodi kako se promicanje ravnopravnosti spolova kontinuirano provodi kroz primjenu svih pozitivnih propisa koji reguliraju područje ravnopravnosti. Nadalje, *Ministarstvo financija* navodi kako ne raspolaže podacima za praćenje i izradu analiza proračuna iz rodne perspektive te da se nisu ostvareni preduvjeti za izradu analize proračuna iz rodne perspektive u 2013. *Ured za ravnopravnost spolova* navodi kako je sa *Ministarstvom financija* kroz pisanu i usmenu korespondenciju dogovarao intenzivniju suradnju vezanu uz provedbu navedene mjere.

Mjera 7.3.3. „Podržavat će se provedba i osiguravati financijska sredstva za potporu ciljanim znanstvenim rodni istraživanjima i analizama, uključujući projekte u području kulture.“

Rok provedbe mjere je 2011.-2015.

Nositelji: nadležna TDU, URS.

Mjera se provodi.

Ured za ravnopravnost spolova navodi kako je u 2013. suorganizirao i financijski podupro održavanje međunarodne konferencije „*Mlade žene i rodna ravnopravnost u post-jugoslavenskim društvima: istraživanje, praksa i politika*“. Nadalje, ravnateljica je održala izlaganje na temu „*Europska Unija, rodna ravnopravnost i zemlje u regiji*“, na konferenciji u sklopu Participacijskog programa Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu za 2012.-2013.

ZAKLJUČAK

Analizom pribavljenih odgovora vidljivo je kako se većina mjera iz Nacionalne politike za ravnopravnost spolova, za razdoblje od 2011.-2015. godine, tijekom 2013. uglavnom provodila na zadovoljavajućoj razini i to od strane većine nositelja. Ipak, pojedine mjere se nisu provodile ili su se provodile samo djelomično i to prvenstveno zbog nedostataka financijskih sredstava pojedinih nositelja, a u pojedinim slučajevima i zbog njihove slabije aktivnosti po pitanju provedbe mjera.

Iako se mjere vezane uz unaprjeđivanje društvenog položaja žena s invaliditetom kao i mjere koje se odnose na položaj žena u ruralnim područjima načelno provode, Pravobraniteljica smatra kako njihovu provedbu ipak treba poboljšati imajući pritom u vidu da se radi o kategoriji žena izloženih riziku višestruke diskriminacije. Slično vrijedi i za mjere koje se odnose na omogućavanje usklađivanja privatnih i profesionalnih obveza, a koje mjere su posebno važne i za provedbu načela ravnopravnosti spolova na području roditeljske skrbi.

Uočeno je kako su se *pojedine mjere koje obuhvaćaju više aktivnosti provodile u 2013. samo djelomično*, obzirom nisu bile provedene sve predviđene aktivnosti već samo dio njih. Tako iz dostavljenih odgovora pojedinih nositelja proizlazi kako se prikupljaju općeniti podaci o nezaposlenim osobama, ali ne i zasebni podaci o položaju žena na tržištu rada temeljem učinaka u provedbi mjera Nacionalnog akcijskog plana zapošljavanja (kako to predviđa mjera br. 2.1.1.), da niti u 2013. nije provedeno istraživanje o utjecaju ženskog poduzetništva na kvalitetu života pojedinih regija (mjera 2.2.4.), zatim kako još uvijek nije provedena ciljane edukacija sportaša i sportašica vezano uz seksualno nasilje (5.1.7.), a nije izrađen niti Vodič za službenike i službenice u državnoj upravi i lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi o pitanjima ravnopravnosti spolova (7.1.1.), iako su preostale aktivnosti iz navedenih mjera bile provedene.

Nadalje, iz pribavljenih odgovora vidljivo je kako se *pojedine mjere u 2013. uopće nisu provodile*. Tako tijekom 2013. nisu bile tiskane i objavljivane (statističke) publikacije temeljem prikupljenih podataka o ženama u ruralnim područjima u području obrazovanja, zapošljavanja i samozapošljavanja, zdravstvene zaštite, očuvanja kulturne baštine i gospodarskog razvoja (mjera 1.4.2.). Također, nije bilo promicano zapošljavanje žena u sektoru informacijsko-komunikacijskih tehnologija (kako to predviđa mjera 2.1.5.) a nije bila izrađena niti analiza proračuna iz rodne perspektive radi utvrđivanja različitog utjecaja proračuna na žene i muškarce (mjera 7.3.2.).

Imajući u vidu postojeću financijsku situaciju, pravobraniteljica ukazuje, kao i prijašnjih godina, kako bi se prilikom provedbe svih mjera prethodno svakako trebala ***osigurati dostatna financijska sredstva*** jer mjere mogu polučiti rezultate samo ukoliko se provode sustavno odnosno kontinuirano i u koordinaciji svih nositelja, a ne jednokratno.

U odnosu na županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova, vidljiva je njihova aktivnost u provedbi većine mjera iako pojedina povjerenstva kao problem također navode i lošiju financijsku situaciju koja otežava provedbu mjera. Posebno je uočeno kako je rad povjerenstava u 2013. bio obilježen provođenjem lokalnih izbora i konstituiranjem novih saziva radnih tijela županijskih skupština uslijed čega *povjerenstva u svom radu nisu bila cijelo vrijeme aktivna*. Navedeno se odrazilo i na provedbu većine mjera čiji nositelji su bila povjerenstva, a posebice vezano uz održavanje sastanaka Koordinacije županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova obzirom kako navedeni sastanci u 2013., nisu bili održavani.

Preporuke:

- osigurati dostatna financijska sredstva za kontinuiranu provedbu svih mjera,
- nastaviti sa provedbom započetih mjera kao i započeti provedbu mjera koje se u 2013. nisu provodile.